
अथमासस्तबकेआश्विनमासमाहात्म्यंप्रारंभ्यते

सूत· शौनक
विष्णु नारद
रवी गायकर्ता
शमी
यमना·
विष्णु· सनत्कुमार·
राका श्रोता
द्रौपदी· कृष्णा·
सुभद्रात्वी
पुत्र
उग्रसेन
गणप·
गायकर्ता
उषांगल
गोपति·
उषांगलति· गभीर·
अशोकरसपु

अथाश्विनमासमाहात्म्यस्यानुक्रमणिका.

अध्यायः	विषयाः
१	एतन्मासमाहात्म्यं कथयेति शौनकादिभिः कृतःसूतंप्रतिप्रश्नःसूतभगवतोपदिष्टंनारदायत्राश्विनमासमाहात्म्यंकथयतिःश्लोकाः ३३
२	देवीनवरात्रव्रतकथनारंभः देवीप्रतिमालक्षणानि पूजनादिविधिः चंडीपाठविधिः दीपस्थापनविधिश्च श्लो० ३०
३	कुमारीपूजनविधिः तासांलक्षणानि नामानि पूजनप्रकारः संख्याकथनंच श्लोक २९
४	अस्मिन्नवरात्रेवेदपारायणविधिः तत्रनारायणाह्विजेतिहासः श्लो २२
५	वेदपारायणकरणाशक्तौभागवतपारायणविधिः तत्रेतिहासः तुंदिलनामकब्राह्मणस्य भागवत पारायणात् राक्षसयोन्यामुक्तिः श्लोकाः ३२
६	एकैकवृद्ध्याचंडीपूजनविधिः अस्यपूजाविधिश्चतत्रेतिहासश्च श्लो २७
७	पूर्वप्रचलितकथा, शांतिविधिः श्लो २७
८	लोहाभिसारिकव्रतविधिः लोहदैत्येतिहासः तस्मैब्रह्मणादत्तंवरप्रदानं लोहपूजनविधिः श्लोकाः ३६
९	छत्रादिपूजामंत्राः श्लोकाः ३०
१०	दुंदुभ्यादीनांपूजामंत्राः श्लो २२
११	नवरात्रस्यप्रतिपदादिनवसु दिनेषु कर्तव्यविधिः श्लो ३२
१२	ब्राह्मणानांमाषभक्तबलिप्रदानविधिः सीमोल्लंघनविधिः अपराजिताशमीपूजन विधिः श्लोक ३०
१३	सनत्कुमार विष्णुसंवाद प्रस्तावः नवरात्रोपोषणविधिः श्लोक ४८
१४	सामान्यतोनवरात्रव्रतविधि, तन्माहात्म्यप्रतिपादिको मांधातृराजेतिहासः श्लो ३०
१५	द्रौपदीकृष्णासंवादप्रस्तावः कृष्णेनकथितंनवरात्रमाहात्म्यं तत्रउद्दालक द्विजेतिहासः तस्मैब्रह्मणादत्तं प्रथमंपुत्रंलप्स्यसेत्ततोभार्यामिति वरप्रदानं अयोध्याधिपतेः पुत्र्याः सुभद्राया उद्दालिकादविज्ञातो गर्भसंभवः विवाहमकृत्वापि गर्भिणीयं दुष्यारिणीतिमत्वापित्रादिकृतस्तस्यात्यागः विश्वावसुब्राह्मणास्यतस्याश्वमेलनं श्लो ३५

अथआश्विनमासमाहात्म्यस्यानुक्रमणिका·

अध्याय·	विषयः	अध्याय·	विषयः	अध्याय·	विषयः
१६ विश्वावसुनाकृतं तस्याः स्वाश्रमंप्रतिनयनंतस्यानासिकात्मात्पुत्रोत्पत्तिः नद्यांउत्सृष्टस्य तस्यउद्दालकंप्रतिप्राप्तिः तस्यपुत्रस्यमानुश्वमिलनं· श्लोक १७	१९ अस्यशुक्ल४ चतुर्थ्यांमहागणपतिव्रतविधिः श्लोका३३	२६ अस्यशुक्लैकादशीमाहात्म्यं श्लोकाः २९			
१७ रोषवशात् शप्तस्यतस्यपुत्रस्यव्रतपरितुष्टया देव्यारुतंसमुद्धरणं· श्लोक २१	२० पूर्वोक्तव्रतविषयेनिहासः श्लो· ५०	२७।२८ अस्यत्रयोदश्यांत्र्यशोकव्रतंतद्विधिः तत्रेतिहासः क्रमेणश्लोकाः ३०।३८			
१८ आश्विनशुक्लद्वितीयांयांसद्बुद्धिप्रदव्रतविधिः तत्रेतिहासश्चश्लोकाः४५	२१ शुक्लपंचम्यांउपांगललितावतं तत्रश्रीपतिगोपतीतिहासः श्लोक ३३	२९ अस्यपूर्णमास्यांकोजागरीव्रतविधिः श्लो· ५८			
	२२।२३।२४ अनेनाध्यायत्रयेणपूर्वप्रचलितेतिहाससंपूर्तिः क्रमेणश्लोकाः ३५·।३१ ।३४	३० माहात्म्यश्रवणस्यफलश्रुतिः श्लो· ३१			
	२५ दशांगललितावतविधिः श्लो· ४५	इति· आश्विनमासमाहात्म्यस्यानुक्रमणिका समाप्ता·			

इतिआश्विनमासमाहात्म्यस्यानुक्रमणिकासमाप्ता·

श्रीगणेशायनमः श्रीगुरुभ्योनमः शौनकऊवाच पावनेनैमिषेक्षेत्रेऋषयःशौनकादयः पपृच्छुर्विनयात् सूतंभक्त्यापरमयामुदा १ आश्विनेयानिदानानिव्रतानिनियमास्तथा स्नानस्यापिविधिंसूतवदास्माकंकृपाकुरु २ सूतउवाच शृण्वंतुऋषयःसर्वेइषमाहात्म्यमुत्तमम् विष्णुनानारदायोक्तंसर्वकामफलप्रदम् ३ वैकुंठेरुरवमासीनंमुनिदेवगणान्वितम् स्तूयमानमहाभक्त्यासनकाद्यैर्महर्षिभिः ४ तंदृष्ट्वापरमात्मानंनारदोदिव्यदर्शनः ननामपरयाभक्त्यानिष्पत्स्पुरतोमुदा ५ भगवानपितंदृष्ट्वास्वासनेचोपवेशयेत् पूजयामासविधिवत्पूजार्हंनारदंमुनिम् ६ भयभीतंसकंपंतमश्रुधारायुतंमुखम् म्लानंस्वेदयुतंदृष्ट्वाभगवानब्रवीन्मुनिम् ७ श्रीभगवानुवाच कुतस्तेगमनंविप्रकिंवादुःखस्यकारणम् कस्माद्भयमिदंचात्तंकुतस्तेगतिरीदृशी ८ मुनिरुवाच भगवन्भूतभव्येशसर्वसाक्षिन्जगत्पते दुःखितःपरदुःखेनाद्यतस्त्वांशरणागतः ९ यस्माच्चकलिनालोकामज्जितादुःखसागरे सर्वेषामुपकारायदर्शनार्थंतवागतः १० श्रीभगवानुवाच यद्दृष्टंलोकचरितंयद्दुःखेनयथाभवान् तत्सर्वंह्रियथादृष्टवदसर्वंममाज्ञया ११ नारदउवाच एकपादोऽपिक्षुत्तिरुदन्धर्मोदिनेदिने अकारणेऽनृतंवक्तिनित्योहमजरामरः १२ व्यभिचारपरोलोकोनजानातिस्वकंपरम् मातरंभगिनींकन्यांसगोत्राचतपस्विनीम् १३ अज्ञातयौवनावृद्धांजनःकामयतेभृशम् तथानार्यश्चगोविंदजारकर्मरताःसदा १४ पितरंभ्रातरंपुत्रमधोयोनिसमुद्भवम् रमणंतरुणंदृष्ट्वास्त्रियोवांछंतितंपतिम् १५ अन्योन्यप्रीतिजनकंस्वरूपत्वंसदाकलौ नोत्तमोमध्यमोनीचोवर्णभेदःकलौहरे १६ धनवानुत्तमोवर्णःकुलीनःसोऽपिचोच्यते सर्वेधनपरालोकाःसर्वेधनपरायणाः १७ धनार्थंहंतुमिच्छंतिपरस्वात्मानमेवच संरक्षंतिप्रयत्नेनभूमावाच्छादयंतिच १८ उदयादुदयंयावत्धनमिच्छंतिजंतवः विद्याश्चव्यवसायांश्चतदर्थमुपयुंजते १९ कुर्वंतिदांभिकंकर्मता

मसंदुःखदायकम् दास्यंतिचार्जवाद्यानंनास्तिपात्रविचारणा २० धनाधिकेंगेभिषजेदैवज्ञेग्रामकंटके मूर्खेचपंडितेकुष्ठेप्रायोदानंकलौयुगे २१ मित्रात्तसगृहीतेषुदेवदानंकलौयुगे परस्परंगृहीष्यंतिदास्यंतिहिपरस्परम् २२ दानकुर्वतिदंभेननत्तुपुण्येनकेनचित् नश्रृण्वंतिपुराणानिधर्मशास्त्रानितानिच २३ ब्राह्मणाःक्षात्रमिच्छंतिक्षत्रियावैश्यधर्मिणः वैश्यास्तुशूद्रजंकर्मशूद्रास्त्वंत्यजधर्मिणः २४ स्वस्वकर्मपरिभ्रष्टाःकलौदृष्टामयाजनाः जलबुद्बुददेहेषुनिमग्नाःपापसंयुताः २५ नकुर्वंतिहितंस्वीयपुत्रादीनाहितंक्वचन परस्वानिधनदृष्ट्वाहृष्टतीहभृशंनराः २६ सर्वमृतस्गृण्हातिनददातिमृतस्यतत् अज्ञस्त्वज्ञानसंपन्नःपश्यन्नपिनपश्यति २७ चतुराशीतिलक्षाणायोनीनामानवीशुभाम् तत्प्राप्यापिकलौविष्णोःकथमोक्षगतिर्भवेत् २८ दुःखस्यकर्मकुर्वंतिदुःखमिच्छंतिजंतवः येनमोक्षलभेलोकस्तद्वदस्वजनार्दन २९ श्रीभगवानुवाच इषेमासिमुनिश्रेष्ठप्रातःस्नानंमहाफलम् दानंचपूजनंचापिसर्वपापप्रणाशनम् ३० तस्यानुष्ठानमात्रेणसर्वपापैःप्रमुच्यते लभतेपरमंसौख्यंनात्रकार्याविचारणा ३१ सूतउवाच इतिविष्णुवचःश्रुत्वानारदोभूत्लंयया पृथवेकथयामासलोकानुग्रहकाम्यया ३२ तत्सर्वंकथयाम्यद्ययदुक्तंमुनिनापुरा तत्रापिनवरात्रस्यव्रतंसौख्यप्रदंपरम् ३३ इतिश्रीभविष्योत्तरपुराणेआश्विनमासमाहात्म्येप्रथमोऽध्यायः १ ऋ ऋषयऊचुः यत्त्वयाकथितंसूतमासिचाश्वयुजेनरैः नवरात्रव्रतंकार्यंसर्वदारिद्र्यभीरुभिः १ आरंभस्तत्कदाकार्यःपूजयेत्कांचदेवताम् नियमाश्चकथंकार्याःकार्यंकतिदिनावधि २ सूतउवाच साधुपृष्टंमहाभागाःकथयामिसविस्तरम् प्रतिपद्यासमुत्थायकृत्वाशौचविधिक्रियाम् ३ आपामार्गैश्चसशोध्यतथान्यैर्दंतधावनैः तिलामलककल्केनतथाभ्यंगसमाचरेत् ४ स्वस्तिवाचनकंकुर्यात्ततोनियममाचरेत् इतोरभ्यदशम्यंतंमहालक्ष्म्याःप्रतुष्टये ५ ब्रह्मचर्यंचोपवासंतथान्यान्नियमानपि करिष्यामीति

संकल्प्यकामक्रोधादिवर्जितः ६ एकभक्तेननक्तेनस्वशक्त्यायाचितेनवा पूजनेयाजनैर्देवींस्थानेस्थानेपुरेपुरे ७ गृहेगृहे
हेभक्तिपरैर्ग्रामेग्रामेवनेवने स्नातैःसमुदितैस्तद्वद्भिर्ब्राह्मणैः क्षत्रियैर्नृपैः ८ वैश्यैःशूद्रैर्भक्तियुक्तैर्म्लेच्छैरन्यैश्चमानवैः
स्त्रीभिश्चसर्वजातीभिः पूजाकार्यास्वशक्तितः ९ व्रतचर्यानियमाश्चैवकुमारीश्चापिभोजयेत् वस्त्रालंकारदानैश्चसंतोष्याः
प्रतिवासरम् १० तथैवचस्कवासिन्योबटवश्चद्विजातयः बलिंश्चप्रत्यहंदद्यादोदनानियथाक्रम ११ त्रिकालंपूज-
येद्देवींसूक्तैर्नानाविधैस्तथा ऋषयऊचुः विस्तरेणमहाबाहोपूजनंकथयस्वनः १२ सूतउवाच शृणुविप्रा
नस्यमृद्भिश्चपूर्वंकृत्वातुवेदिकाम् यवान्वेवापयेत्तत्रगोधूमसहितान्द्विजाः १३ तत्रसंस्थापयेत्कुंभंविधिनामंत्रपूर्व
कम् सौवर्णंराजतंवापितान्मृन्मयंतथा १४ अष्टादशभुजाकायामहालक्ष्मीर्मनोहरा अलीढस्थानसंयुक्ता
चतुःसिंहरथेस्थिता १५ अक्षमालात्रिशूलंचखड्गंचक्रंतथैवच बाणंचापंनकर्तव्यंशरवपंचतथैवच १६ स्रुक्स्रु
वौचतथाकार्यौनत्यावैदिकमंडलम् दंडशक्तीचकर्तव्येतथाशक्तिहुताशनो १७ हस्ताभ्यांकारयित्वातुस्थापयेत्क-
लशोपरि सौवर्णीराजतीतान्त्रीमृन्मयीन्चापिकारयेत् १८ अभावेयंत्ररूपेयंतदभावेफलादिकम् आवाहयेच्चता-
भक्त्यापूजयेद्विधिपूर्वकम् १९ जयंतीमंगलाकालीभद्रकालीकपालिनी दुर्गाक्षमाशिवाधात्रीस्वाहास्वधानमोस्तुते
२० अनेनैवतुमंत्रेणजपहोमादिकारयेत् तथान्यैर्वैदिकैर्मंत्रैस्तल्लिंगैर्विधिपूर्वकम् २१ मार्कंडेयपुराणंचश्रावये
द्वापठेत्स्वयम् माहात्म्यंभगवत्याश्चपुराणादिषुकीर्तितम् २२. एकोत्तराभिवृद्ध्यातुनवमीयावदेवहि चंडीपाठपूर्ण
द्विद्वान्जापयेद्वाविधानतः २३ वाचकंब्राह्मणंविद्यात्कदाचिन्नान्यवर्णजम् कुर्यात्सहस्रचंडींचशतचंडीमथापि-
वा २४ अथवाप्रत्यहंकुर्यात्पाठंवाकारयेत्सुधीः शुद्धेनान्यचित्तेनपठितव्यंप्रयत्नतः २५ नकार्यासक्तमनसाका
र्यस्तोत्रस्यवाचनम् आधारेस्थापयित्वातुपुस्तकंवाचयेत्ततः २६ हस्तसंस्थापनादेवभवेदर्थफलंयतः स्वयंलिखित

यच्चयच्चशूद्रेणवापुनः २७ अब्राह्मणेनालिखितंजपेन्निष्फलतांव्रजेत् संकल्पस्तोत्रपाठेऽस्मिन्देवीप्रीत्यर्थमेव-
च २८ अध्यायमारभ्यविरमेन्नतुमध्येकदाचन कृतेविरामेचपठेत्पुनरध्यायमादरात् २९ बध्वामालाघटस्यो
र्ध्वदीपंसंस्थाप्यभक्तितः घृताक्तंतैलपूर्णंवापूजयित्वानचालयेत् ३० इतिश्रीभविष्योत्तरपुराणेआश्विन
मासमाहात्म्येनवरात्रकृत्यवर्णननामद्वितीयोऽध्यायः २ ॥ ६ सूतउवाच अधुनाकथयिष्यामिकु
मारीपूजनात्फलम् विधिंचैवस्वरूपंचकथयामिसविस्तरम् १ चारुपीठसमारूढामेकैकांद्विजसंभवाम् पूज
येत्कन्यकांनित्यमेकवृद्ध्यात्वथापिवा २ द्वियुगांत्रियुगांवापिएकैकानवकंपरम् नवभिर्लभतेभूमिमैश्वर्यंलभ-
तेनतु ३ एकवृद्ध्यैलभेन्मोक्षमेकैकेनश्रियंभवेत् एकवर्षातुयाकन्यापूजार्थंतांतुवर्जयेत् ४ गंधपुष्पफलादी
नांप्रीतिस्तवनपूर्वकम् द्विवर्षकन्यामारभ्यदशवर्षावधिक्रमात् ५ कुमारिकाद्विवर्षातुत्रिवर्षातुत्रिमूर्तिनि चतु
र्वर्षातुकल्याणीपञ्चवर्षातुरोहिणी ६ षड्वर्षातुभवेत्कालीसप्तवर्षातुचंडिका अष्टवर्षाशाभवीतुदुर्गातुनवभिः
स्मृता ७ दशवर्षाक्षभद्रेतिनामभिःपरिकीर्तिता अतऊर्ध्वंतुयाकन्यावर्जितासर्वकर्मभिः ८ दुःखदारिद्र्यना
शायशत्रूणांनाशहेतवे आयुष्यबलवृद्ध्यर्थंकुमारींपूजयेन्नरः ९ आयुःकामस्त्रिमूर्तिंचत्रिवर्गस्यफलाप्तये अ
पमृत्युव्याधिपीडादुःखानामपनुत्तये १० सौख्यधान्यधनारोग्यपुत्रपौत्राभिवृद्धये कल्याणीपूजयेद्धीमान्नित्यं
कल्याणवृद्धये ११ आरोग्यसुखकामीतुधनकामस्तथैवच यशःकामीनरोनित्यंरोहिणींपरिपूजयेत् १२ वि-
द्यार्थीचजयार्थीचराज्यार्थीचविशेषतः शत्रूणांचविनाशायकालिकांपूजयेन्नरः १३ संग्रामेजयकामीचचंडिका
परिपूजयेत् दुःखदारिद्र्यनाशायद्यूतसंमोहनायच १४ महापापविनाशायशांभवींचप्रपूजयेत् सबलोत्कट-
त्वंशत्रूणामुग्रसाधनकर्मणि १५ दुर्गांदुर्गतिनाशायपूजयेद्यत्नतोबुधः सौभाग्यधनधान्यादिवांछितार्थफलाप्तये

यच्चयच्चशूद्रेणवापुनः २७ अब्राह्मणेनालिखितंजपेन्निष्फलतांव्रजेत् संकल्पस्तोत्रपाठेऽस्मिन्देवीप्रीत्यर्थमेव-
च २८ अध्यायमारभ्यविरमेन्नतुमध्येकदाचन कृतेविरामेचपठेत्पुनरध्यायमादरात् २९ बध्वामालाघटस्यो
र्ध्वदीपंसंस्थाप्यभक्तितः घृताक्तंतैलपूर्णंवापूजयित्वानचालयेत् ३० इतिश्रीभविष्योत्तरपुराणेआश्विन
मासमाहात्म्येनवरात्रकृत्यवर्णननामद्वितीयोऽध्यायः २ ७ सूतउवाच अधुनाकथयिष्यामिकु
मारीपूजनात्फलम् विधिंचेवस्वरूपंचकथयामिसविस्तरम् १ चारुपीठसमारूढामेकैकांद्विजसंभवाम् पूज
येत्कन्यकांनित्यमेकवृद्ध्यात्वथापिवा २ द्विगुणात्रिगुणाचापिएकैकानवकंपरम् नवभिर्लभतेभूमिमैश्वर्यंलभ-
तेनतु ३ एकवृद्ध्यैलभेन्मोक्षमेकैकेनश्रियंभवेत् एकवर्षातुयाकन्यापूजार्थंतांतुवर्जयेत् ४ गंधपुष्पफलादी
नांप्रीतिस्तवनपूर्वकम् द्विवर्षकन्यामारभ्यदशवर्षावधिक्रमात् ५ कुमारिकाद्विवर्षातुत्रिवर्षातुत्रिमूर्तिनि चतु
र्वर्षातुकल्याणीपञ्चवर्षातुरोहिणी ६ षड्वर्षातुभवेत्कालीसप्तवर्षातुचंडिका अष्टवर्षाशाभवीनुदुर्गांतुनवभिः
स्मृता ७ दशवर्षाक्षभद्रेतिनामभिःपरिकीर्तिता अतऊर्ध्वंतुयाकन्यावर्जितासर्वकर्मभिः ८ दुःखदारिद्र्यना
शायशत्रूणांनाशहेतवे आयुष्यबलवृद्ध्यर्थंकुमारींपूजयेन्नरः ९ आयुःकामस्त्रिमूर्तिंचत्रिवर्गस्यफलाप्तये अ
पमृत्युव्याधिपीडादुःखानामपनुत्तये १० सौख्यधान्यधनारोग्यपुत्रपौत्राभिवृद्धये कल्याणीपूजयेद्धीमान्नित्यं
कल्याणवृद्धये ११ आरोग्यसुखकामीतुधनकामस्तथैवच यशःकामीनरोनित्यंरोहिणींपरिपूजयेत् १२ वि-
द्यार्थीचजयार्थीचराज्यार्थीचविशेषतः शत्रूणांचविनाशायकालिकांपूजयेन्नरः १३ संग्रामेजयकामीचचंडिका
परिपूजयेत् दुःखदारिद्र्यनाशायद्यूतसंमोहनायच १४ महापापविनाशायशांभवींचप्रपूजयेत् सर्वलोकदुश-
त्रूणामुग्रसाधनकर्मणि १५ दुर्गांदुर्गतिनाशायपूजयेद्यत्नतोबुधः सौभाग्यधनधान्यादिवांछितार्थफलाप्तये

१६ शुभद्रांपूजयेन्मर्त्योदासीदासविवृद्धये एतैरावाहयेद्देवीं मंत्रैः पौराणिकैः शुभैः १७ जगत्पूज्येसर्ववंद्येस
र्वशक्तिस्वरूपिणी पूजाग्रहाणकौमारीजगन्मातर्नमोस्तुते १८ त्रिपुरांत्रिपुराधारांत्रिवर्गज्ञानरूपिणीम् त्रैलो
क्यवंदितादेवींत्रिमूर्तिं पूजयाम्यहम् १९ कालात्मिकाकलातीताकारुण्यहृदयाशिवाम् कल्याणजननींनित्यं
कल्याणीपूजयाम्यहम् २० अणिमादिगुणाधारामकाराद्यक्षरात्मिका अनंतशक्तिकांलक्ष्मीरोहिणींपूजया
म्यहम् २१ कामचारीशुभाकांताकालचक्रस्वरूपिणीम् कामहाकरुणोदाराकालीसंपूजयाम्यहम् २२ चंड
चाराचंडमायांचंडमुंडप्रभंजनीम् पूजयामिसदादेवींचंडिकांचंडविक्रमाम् २३ सदानंदकरींशांतांसर्वदेवनम
स्कृतां सर्वभूतात्मिकांलक्ष्मींशांभवींपूजयाम्यहम् २४ दुर्गमेदुस्तरेकार्येभवदुःखविनाशिनी पूजयामिसदा
भक्त्यादुर्गादुर्गार्तिहारिणीम् २५ स्कंदरीस्वर्णवर्णाभांस्मरवसौख्यप्रदायिनीम् शुभद्रजननींदेवींशुभद्रांपूज
याम्यहम् २६ हीनाधिकांगीकुष्ठांगीविकाराकुलितातथा ग्रंथिस्फुटितसर्वांगीरक्तपूयव्रणाकिता २७ वर्ज
येत्ताःप्रयत्नेनपूजयेच्छुभलक्षणाम् ब्राह्मणीसर्वकार्येषुपूजार्थेशूद्रवराजा २८ दारुणोचांत्यजातीनांपूजयेद्वि
धिनानरैः २९ इतिश्रीभविष्योत्तरपुराणेआश्विनमासमाहात्म्ये कुमारीपूजनमहिमावर्णननामतृतीयोऽ
ध्यायः ३ ॐ सूतउवाच अत्रैवचविशेषेणद्विजैर्भक्त्याप्रपालनात् वेदपारायणंकार्यसांगंनियम
मास्थितः १ सर्वपापविनिर्मुक्तोदुर्योनेश्चतथैवच अथतेकथयिष्यामिकथांपौराणिकींशुभाम् २ पुराना
रायणोनामब्रह्मवंशसमुद्भवः चकारराज्यंसकलंमंत्रिभिःपरिवारितः ३ पुत्रस्तस्यकनीयांश्चराघवोनामविश्रु
तः अथकालेनबहुनाजातेपुत्रत्रयेतथा ४ ज्येष्ठस्तुनिधनंप्राप्तस्ततस्तस्यस्वयंबुद्धि ततस्तोबालकोशांतोमंत्रि
भिःपरिवारितो ५ तंदेनंराघवोदृष्ट्वादुर्बुद्धिमकरोद्वशम् तनयौतोवशंनीत्वास्वयंबाधिपोभवत् ६ माधव

स्कृतयोर्ज्यायान्मंत्रिभिः सहमंत्रवित् पुरस्कृत्यतुतंधृत्वाकारागारेन्ययोजयत् ७ ततस्कमाधवोनामरोगार्तोपि दिवगतः ततोमुख्यसपत्न्यानुकनीयानपिघातितः ८ ततस्तेमंत्रिणः सर्वेराजानंब्रह्मघातिनं पुरान्निष्कासयामा स्कः स्वराज्यादखिलादपि ९ ततःसभ्रमणंचक्रेराज्यलोभेनदुर्मदः बहवोपिकृतायासाःसहायाबहवः कृताः १० तत्रापिनृपतिःशून्यंनिजराज्यंनलब्धवान् मदभाग्यमितिज्ञात्वास्वात्मानंभृशदुःखितः ११ गोतम्यास्तीरमासाद्य चकारतपउत्तमम् गतेकतिपयेकालेसोमशर्माद्विजोत्तमः १२ आगतश्चवणिक्सानुसमागम्यतपस्विनम् तद्दृष्ट्वाशीलसंपन्नंतेजोराशिंद्विजोत्तमम् १३ प्रणम्यराघवःसोथकृताजलिरभाषत राघवउवाच राज्यलोभेनमहताकृतंकर्मस्कदुष्करम् १४ नलेभेतुतथाकिंचित्स्करवद्विजकुलोत्तम एतस्यकारणंब्रूहिनिमित्तंवदसांप्रत १५ सोमशर्मोवाच त्वयामदेनराज्यस्यईषेमासिपुराकिल प्रवर्तमानेमहतिमहालक्ष्म्यामहोत्सवे १६ मिलिताबहवोविप्राःपूजाचक्रुरनेकशः केचित्पारायणंचक्रुर्वेदस्यामिततेजसः १७ तथैवचपुराणानिकीर्तनानिबबृन्यपि तत्रगत्वाकृतंविघ्नंज्ञात्वापिचमहोत्सवम् १८ तेनकर्मविपाकेननस्करवप्राप्यसेकचित् अतस्तद्धो षशान्त्यर्थंवेदपारायणंकुरु १९ स्वयंवापिद्विजेभ्यश्चतस्यपुण्यमनंतकम् गयाश्राद्धंचयत्पुण्यंयत्पुण्यंविष्णुद र्शने २० वेदाक्षरेषुतत्सर्वंपारायणमतोद्भुतम् पारायणंप्रवृत्तेतुनवरात्रेषिकालये २१ तंषादर्शनमात्रेणब्रह्म हत्याव्यपोहति २२ येपूजयंतिविधिवज्जगदंबिकायाःपारायणंकृतवतोद्विजपुंगवस्य तेयांतिधामपरमंनिल- यंश्रुतेर्धैतीत्यनिदोषसरितामतिपुण्यवेगात् २३ इतिश्रीभविष्योत्तरपुराणेआश्विनमासमाहात्म्ये वेदपा- रायणमहिमावर्णनंनामचतुर्थोऽध्यायः ४ सोमशर्मोवाच अशक्तेविधिवत्राजन्क्रियाभागवतस्यच श्रुतभागवतंतच्चसमंपारायणंमतम् १ कथयामिकथादिव्यांतथासतापहारिणीं अतर्वेद्यापुराविप्रस्कंदि

लोनामविश्रुतः २ वेदशास्त्रपुराणज्ञःसर्वद्रव्यलंपटः द्वेषालोभान्मत्सराद्धातेनस्वध्यापनंकृतम् ३ शिष्येभ्यः
कदाराजन्सेवाकृन्योपिकिंचन तेनकर्मविपाकेनभुक्त्वानिरयान्बहून् ४ राक्षसींयोनिमापन्नोबभ्रामचइतस्ततः हन्यान्सहस्रशोबालान्स्त्रियश्चान्यनरास्तथा ५ बभक्षमलमूत्रादीन्विकटंजघमास्थितः भ्रमताबहुकालेनवटवृक्षःसमाश्रितः ६ अथकेनापिविप्रेणमंत्रयंत्रविदारकम् साधितंयक्षिणीदेवीयातनाबहुवासरम् ७ साहृष्टाचाथविप्रेणकोसित्वमितिसाब्रवीत् अहंविप्रकुलोत्पन्नः सर्वविद्याविशारदः ८ नदत्तंकस्ययत्किंचिद्विद्याधनमुपार्जितम् तेनकर्मविपाकेनजानोहंब्रह्मराक्षसः ९ अत्रापिचकृतंकर्मसकलंदोषसंयुतम् एवमेतन्मयाख्यातंकोसित्वमितिसोब्रवीत् १० विप्रउवाच इहग्राम्योद्विजवरोदेव्याराधनतत्परः रात्रौजपंकरिष्यामिप्रभातेनिर्व्रजंगते ११ तदेतद्वचनंश्रुत्वाराक्षसःपुनरब्रवीत् ज्ञातोसित्वंद्विजवरःसर्वभूतहितेरतः १२ यतस्त्वदूर्शनेनाहंनिर्वृतिंपरमांगतः अतोमेब्रूहिविप्रर्षेयेनमुक्तोभवाम्यहम् १३ ब्राह्मणउवाच ग्रामस्यपश्चिमेभागेभद्रकाल्यामनोहरः प्रासादोवर्ततेतस्मिन्महोत्साहोभविष्यति १४ अद्यप्रभृतिविंशाहेनवरात्रंभविष्यति पूजाजपमहोत्साहैस्तथापारायणैरपि १५ तत्रगच्छनिशावासंशृणुपारायणंशुभम् श्रुतंभागवतस्यापिसमानपरिकीर्तितम् १६ राक्षसउवाच सर्वफलसमानंचकथंवेदपुराणयोः ब्राह्मणउवाच यदाशरवास्फरोनामदैत्योवेदान्जहारच १७ तदातेब्राह्मणाःसर्वेजातावेदविवर्जिताः वेदहीनोद्विजोयश्चशूद्रएवनसंशयः १८ एतस्मिन्समयेजातानभोवाणीऋषीन्प्रति अहोमहर्षयःसर्वेवेदसागरभूमितः १९ उद्धरिष्यतिगोविंदोनिद्रांतेमत्स्यरूपधृक् तावत्सर्वेसमागम्यव्यासगत्यानिवेद्यताम् २० तस्माच्छृणुध्वंसर्वेऽपिमहाभागवतंपरम् पठनंपाठनंतस्यचतुर्वेदसमंभवेत् २१ इतिश्रुत्वाजहर्षुस्तेनूर्णंव्यासांतिकंगताः तस्माच्छु

नंभागवतंमासेस्मिन्नवरात्रके २२ तत्तस्यपठनंदुर्गानवरात्रेचकामदम् केचिसठंतिऋषयःपाठयंतितथापरे २३
वेदस्तेनत्वदोषात्तेमुक्तज्ञानविशारदाः यस्मात्परांसितोराजाषष्ठाहेत्वतिपुण्यदम् २४ शक्रप्रपूज्यविधिवत्स्यु-
त्वाभागवतपरम् तस्मान्मुमोचेररक्षगच्छदेवालयेशक्रो २५ शृणुपारायणंतत्रश्रीमद्भागवतस्यच ब्राह्मणउवा
च तस्यनद्वचनंश्रुत्वातत्रगत्वासमाहितः २६ ऐच्छिकंदेहमासाद्यश्रुतपारायणपरम् तस्यपुण्यप्रभावेनदे
वतादर्शनेनच २७ श्राश्विनस्तेतृलोकानादर्शनेननथैवच सद्योविमानमारूढोदिव्यदेहोदिवंयौ २८ इतित-
द्विप्रमाकर्ण्यराघवःपरमाहितम् जहर्षपूजयामासनमस्कृत्ययथाविधि २९ सूतउवाच गतेतस्मिन्द्विज-
वरेराघवोपिचकारतम् तस्यप्रभावाद्विरजोजगात्तेजरतःस्फुटो ३० तथेवस्फुरसंपन्निभुक्तोतत्रयथेप्सिताम् श्र
तेजगामकैलासंशाश्वतंशूलिनःपदम् ३१ एवंप्रभावःकथितोवेदपारायणस्यच पुनःशृणुमहाभागमाहात्म्य
नवरात्रकम् ३२ इतिश्रीभविष्योत्तरपुराणेश्राश्विनमासमाहात्म्येभागवतश्रवणमहिमावर्णननामपंचमो ऽ
ध्यायः ५ ६ सूतउवाच यदाद्येदिवसेकुर्याच्चंडिकापूजनादिकम् द्विगुणेतुद्वितीयायांत्रिगुणं
तत्परेहनि १ नवमीतिथिपर्यंतंचंड्यापूजादिकंचरेत् प्रथमंशैलपुत्रीचद्वितीयंब्रह्मचारिणी २ तृतीयंचद्रघंटे
तिकूष्मांडेतिचतुर्थकम् पंचमस्कंदमातेतिषष्ठंकात्यायनीतिच ३ सप्तमंकालरात्रिश्चमहागौरीतिचाष्टमं नवमंसि
द्धिदाप्रोक्तानवदुर्गाःप्रकीर्तिताः ४ एतासांपूजनंकार्यंमहिषासुरसिंहयोः नवावरणसंयुक्तं दिक्पालानांप्रपूजयेत् ५ श्रश्वकप्रतिपत्स्यामिन्श्रतिऋक्षेसुशोभने पूर्वमत्रैश्चदेवानामध्यमसूयमावहेत् ६ तस्मात्सामर्थ्यनरैस्तत्र
पूज्योसोश्रद्धयान्वितः पूजनीयाश्चतुरंगानवमीयावदंबहि ७ नचैवबाल्यसारंगादारिद्र्यैरपिमानवैः श्रावाहय-
नितुरंगान्महाद्रिपरिरिंद्रतः ८ श्रश्वादिवाहनाहीनादरिद्रपरिपीडिताः शृण्वन्नेवकथादिव्यांपरंविस्मयकारिणीं

९ पुराविंध्याद्रिनिकटेऽभासीद्रैवतकंपुरम् वीरबाहुरितिख्यातःसर्ववाजीश्वरःप्रभुः १० विजयायप्रवृत्तस्यपु-
राच्चबहुभिर्नृपैः जातानितस्यविघ्नानिरुबहून्यपिमानद ११ निवारितोपिबहुभिर्निर्गतःकालनोदितः जित्वारा
जानबहुशोरेवातीरमुपागमत् १२ तत्रोषित्वोर्जुनश्वक्रेमिलितान्प्रपिसत्तमाः वर्णयामासुस्तत्कीर्तिं दिवोदासमहं
भृतः १३ तच्छ्रुत्वाकोपितःपुत्रः कुत्रत्यइतिचाब्रवीत् ज्ञात्वातस्यपुरीतस्यांकीर्तिनाम्नीययौरयात् १४ वेष्टयित्वा
पुरीतस्यजातःकोलाहलोमहान् दिवोदासस्यचामात्यावीरबाहुंसमागतम् १५ ज्ञात्वायपूरयात्सामवाक्यमूचुर्विचक्षणाः
मंत्रिणऊचुः किमर्थमागतःस्वामिन्कोलाहलःकथंकृतः १६ तस्यतद्वचनंश्रुत्वाऽवाचनृपसत्तमः युद्धे
च्छयागतोस्मीतिनान्यद्स्तिप्रयोजनम् १७ प्रधानाऊचुः युद्धेच्छायदितेराजन्क्षंतव्यंदिनपंचकम् व्रतं
स्थितोनरपतिरस्माकंचंडिकोत्सवे १८ नवरात्रेतिविख्यातेत्रिषुलोकेषुभोनृप पूजिताश्वहयास्तेन भूषणैर्विविधै
रपि १९ भक्ष्यैर्भोज्यैस्तृणैश्चापिकोमलैरमृतोपमैः नतेवाद्यनृभिःक्वापिसंकटेपिसमुत्थिते २० एतउच्चैःश्रवःस्थे
वसमानाःपरिकीर्तिताः हयमारुत्यकश्चापिअज्ञानेनमदेनवा २१ तंहनिष्यतिभूपालःशत्रुर्वापौरुषोपिवा प्रधा-
नोक्तंवचःश्रुत्वाकोपेनप्रज्वलन्निव २२ आहूयसकलासेनांयुद्धायकृतनिश्चयः दिवोदासोपितच्छ्रुत्वासर्वदेव्यै
निवेद्यच २३ शूलेनपाहिनोदेवीत्येवस्तोत्रंपठन्स्थितः प्रसन्नाजगदंबासाभूतसृष्टिससर्जसा २४ तयादत्तासितं
सैन्यंसर्ववाजिभिरावृतम् भक्षिताःसकलाश्चाश्वाःसहपल्याणवाहकाः २५ जीवशेषाःसमासीनानृपेणसहकेच
न हयमारीतिसासृष्टिर्लोकविख्यातिमापसा २६ यत्रयत्रपुरेग्रामेऽद्यानेचपथिस्थितान् बभक्षतान्सावेगेनश्व
श्वमभवज्जगत् २७ इतिश्रीभविष्योत्तरपुराणेऽश्विनमासमाहात्म्येषष्ठोऽध्यायः ६ ७ ७

सूतउवाच ततःस्वर्गसमाक्रम्यनंदनंप्रययौरयात् मातलेर्हयमाकृष्ययावत्तावद्ययौहरिः १ युद्धंकृत्वातया

सार्द्धंबहुकालंमहत्पुरा यदिसानाभवत्क्षीणानदाचित्तेव्यचारयत् २ ज्ञात्वैवदेवताकृत्यंतदादेव्यान्यचिंतयत् मत्त्या
शक्रस्यसादेवीगोचरत्वमुपागता ३ नत्वाशक्रस्तुतत्सर्वंमहाकाल्यैन्यवेदयत् सापिकालीतयासार्द्धंयुद्धंकृत्वानिदा
रुणम् ४ पाशैर्बध्वामहाघोरैःसानदाशरणंययौ क्षम्यतामपराधोमेयतोहंशरणागतः ५ आज्ञांकुरुजगन्मातः
पालयिष्यामितांशिवे ततआज्ञापयामासनिजायचनिजेच्छया ६ देव्युवाच नवरात्रदिनेप्राप्तेवाहयंतिह
याश्वये तथैवपूजांशांतिंचनकुर्वंतिजनाधमाः ७ तेषांहयांश्चतांश्चापिभक्षयारुममाज्ञया आज्ञादत्वांतर्दधेः
सालीलाविग्रहधारिणी ८ सूतउवाच । तद्व्याख्रियतेशांतिःकथयामिशृणुष्वताम् स्नानंस्वशयनकार्यंत-
दानेषांदिनेदिने ९ धान्यंभल्लातककुश्वचासिद्धार्थकास्तथा पंचरंगेणसूत्रेणकंठेनेषांतुबंधयेत् १० वायव्यै-
र्वारुणैःसौरैःशाक्रैर्मंत्रैःसवैष्णवैः वैश्वदेवैस्तथाग्नेयैर्होमःकार्योदिनेदिने ११ तुरगारक्षणीयाःस्युःपुरुषैःशस्त्र
पाणिभिः ततोनिजपुरंप्राप्तोवीरबाहुःसदुःखितः १२ दास्यंदुःखसतत्तोजगामगहनंवनम् रेवातीरेसमासा-
द्यचकारत्तपउत्तमम् १३ दैवात्तदाश्विनोमासोजातस्नानादिकंक्रमात् तस्यप्रभावात्सप्राप्तोयोगीऋषभसंज्ञिक
१४ तंदृष्ट्वाप्रणनामाशुनिजमाधिंन्यवेदयत् ध्यात्वातुसचिरंतेनज्ञात्वातच्चंडिकोपजम् १५ चंडीपाठविधिपूजा
विधानशांतिपूर्वकम् शशंससकलांगविधिचन्नियतात्मने १६ अथचांतर्दधेसोपिचकारऋषिदर्शितम् अस्य
प्रभावाच्चशनैरागतंनिजवैभवम् १७ इतितेपूर्वमाख्यातंदशम्यामश्वपूजनम् तथैवगजपूजायांकरणंतच्चमेशृ-
णु १८ ज्येष्ठायोगेपुरातत्रगजाश्चाष्टौमहाबलाः पृथिवीमवहन्पूर्वंसशैलवनकानना १९ कुमुदैरावणःपद्मः
पुष्पदंतोऽथवामनः सुप्रतीकोंजनोनीलस्तस्मांत्तास्तत्रपूजयेत् २० शक्रऋक्षंसमारभ्यनवम्यंतंचपूर्ववत् जया-
र्थिभिर्नृपतिभिर्प्रतिपत्प्रभृतिक्रमात् २१ लोहाभिसारिकंकर्मकारयेद्यावदष्टमी प्रागुदक्प्रवणेदेशेपताकाभिरलं

कृते २२ मंडपंकारयेद्दिव्यंचतुर्धातुमितंशुभम् आग्नेय्यांकारयेत्कुंडंहस्तमात्रंसुशोभनम् २३ राजचिन्हानिसर्व
शस्त्राण्यस्त्राणियानिच आनीयमंडपेतानिसर्वाण्येवाधिवासयेत् २४ ततस्तुब्राह्मणैःस्नातः शुक्लांबरधरः
शुचिः ऊंकारपूर्वकैर्मंत्रैस्तल्लिंगेजुहुयाद्घृतम् २५ शस्त्रास्त्रमंत्रैर्हुतव्यंपायसंघृतसंमितम् हुतशेषतुरंगाणां
नृपतेरुपहारयेत् २६ बल्कपत्ययुतांस्तत्रगजाश्वान्समलंकृतान् भ्रामयेन्नगरेनित्यंनृत्यघोषपुरःसरम् २७ इ
तिश्रीभविष्योत्तरपुराणेपृथुनारदसंवादेआश्विनमासमाहात्म्येअश्वादिपूजाविधिवर्णनोनामसप्तमोऽध्यायः ७
ऋषिरुवाच लोहाभिसारिकनामयत्त्वयाकथितंपुरा तत्किमेतन्ममाख्याहिलोकोपकृतयेधुना
१ सूतउवाच लोहनामाभवत्पूर्वंदानवःक्रूरमहाबलः सदेवैःसमरेबद्धोबहुधासंकलीकृतः २ तद्गसं
भवंसर्वलोहंयदृश्यतेक्षितौ लोहाभिसारिककर्मतेनैवऋषिणास्मृतम् ३ ऋषिरुवाच कथंलोहाभिधो
नामदैत्यःपरमदारुणः देवैर्हतोपिसमरेकस्माज्जातोवदस्वनः ४ सूतउवाच कदाचित्समयेब्रह्मासुरवा
सीनोनिजासने अकस्माद्दृशतेनपुरुषःकृष्णापिंगलः ५ कोसित्वमितिचापृष्टःसोब्रवीत्तंत्वदात्मजः त्वद्धर्मसलि
लाज्जातोनजानासिकथंविभो ६ तदेवंवचनंश्रुत्वासतुतोषजहर्षच आलिंग्यबालकंतंसकृत्वोरोमोहमागतः ७
क्रीडयामासतेनैववराणिसुबहून्यपि ददौचकारतंनामलोहेतिपरमंमुदा ८ तृतीयचरणेजातोभरण्याःकाम-
रूपिणः इत्युक्तोवृद्धेबालोविंध्याचलइवापरः ९ सपपातनदुत्संगात्सत्यलोकाद्रातले ततःसरोदनंचक्रेभय
भीतादिवौकसः अमृतंपाययामासवात्सल्यात्कमलोद्भवः ततःसोमृतपानेनवज्रसारवपुर्भवत् ११ आज्ञागृही
त्वादेवस्यब्रह्मणोभूतलंययौ पृथिव्यांतेनलोहेनकृतश्चोपद्रवोमहान् १२ राजानोवीरमुख्याश्चचूर्णत्वंगमिता
बलात् ब्राह्मणानिहताःकेचिकेचिच्चदूषितास्तदा १३ केषांचिन्निहताःपुत्राःकेषांचिज्ज्वालिताग्नहाः अग्निहो

ाणिसर्वाणिविच्छिन्नानिचभूरिशः १४ एवंकृतानिसर्वाणिदेशेदेशेपुरेपुरे एवंतेनिहताःसर्वेराजानःपृथिवीतले १
ब्राह्मणाश्चतथैवान्येपीडितासाधवोजनाः एवंजित्वासभूलोकंस्वर्गंजेतुमथायथौ १६ समागतंमहावीरंलोहना
माभिधंकिल दृष्ट्वापलायनंचक्रेमातलिर्हर्षसंयुतः १७ तमारुरोहसबलाद्बृहीत्वामातलिंक्षणात् मातलिंप्रप
देधृत्वाचिक्षेपशचिचलुभम् १८ सपर्वतइवात्युच्चैःशक्राग्रेचपपातह जातस्तत्रमहाशब्दश्चकंपेतद्भुवस्तलम्
१९ तदाकोलाहलोजातोजातंकिंनविदुस्तदा अहोकिमेतत्किंजातमूचुस्तेचपरस्परम् २० मुहूर्तेनतदाज्ञातमा
तलीतिविनिश्चितम् ततःसचेतनांप्राप्तोमातलिर्ज्वलसेचनात् २१ जातंनिवेदयामासमातलिर्दैत्यचेष्टितम् तच्छ्
त्वाक्रोधरक्ताक्षोवृदारकगणैर्युतः २२ गजसिंहसमारुत्ययोद्रष्टुमहाक्रूरम् हयरत्नसमारुत्ययोसोपिश
तक्रतुः २३ आच्छाद्यगोपुरंतस्योभानुकेतुरविग्रहः ततोदेवगणाःसर्वेएककालमयुध्यत २४ ववर्षुःशरसंघा
तैःशस्त्रास्त्रैरतिदारुणैः तेषांबाणाश्चशस्त्राणिअस्त्राणिचसहस्रशः २५ तद्गस्पर्शमात्रेणचूर्णितानिबहून्यपि
एवंप्रवर्तितेयुद्धेजातान्युद्धानिभूरिशः २६ अवध्यत्वंयदाज्ञातंप्रार्थयामासचंडिकाम् इंद्रस्यस्फूर्तिभावेनसंतु
ष्टाकालिकाभवत् २७ तयाविमोहितोदैत्योवरयाचेतसोब्रवीत् इंद्रउवाच प्रसन्नोसियदादैत्यममवध्योभ
वक्षणात् २८ मायाविमोहितोदैत्यस्तथेत्युक्त्वाविचार्यच ततःशक्रेणवज्रेणलोहस्तंशकलीकृतः २९ तथापि
नगताःप्राणालोहोदुःखार्तितोभृशम् सस्मारवेधसंभक्त्यास्मागतःकमलासनः ३० तंदृष्ट्वाविनतीभूतोवज्रिणश-
तुमुद्यतः शापाग्निवारयामासवरान्दत्वातदाबहून् ३१ इमानितवगात्राणिशकलानिबहून्यपि भवंतितीव्रा
शस्त्राणिदेशेदेशेपुरेपुरे ३२ तद्गसंभवलोहदेवोवरप्रभावतः पूजाकार्याचसर्वत्रलोहजातस्यसर्वदा ३३ येन-
कुर्वंतिलोहस्यपूजनंगिरिजोत्सवे तेषांग्रहेचदुर्भिक्षंशस्त्रबाधादिनेदिने ३४ एवदत्वावरान्सद्योलोहोलोहत्व

मागतः गिरिजांतर्दधेतूर्णमिंद्रोपिनगरंगतः ३५ लोहाभिसारिकंकर्मतदाचख्यातिमागतम् ३६ इति श्रीभविष्योत्तरपुराणेआश्विनमाहात्म्येलोहाभिसारिककर्मकथनंनामाष्टमोऽध्यायः ८ ७ ७ सूतउवाच अतःपरंप्रवक्ष्यामिपूजामंत्रान्पृथक्पृथक् चंद्रोयथाच्छादयतिशिवायेमांवसुंधराम् १ तथाच्छादयभोंडत्वराजानंचसमृद्धये गंधर्वकुलजातिस्त्वमाभूयाःकुलदूषकः २ ब्रह्मणःसत्यवाक्येनसोमस्य वरुणस्यच प्रभावाच्चहुताशस्यवर्द्धयस्वतुरंगम ३ तेजसाचैवसूर्यस्यमुनीनांतपसातथा रुद्रस्यब्रह्मचर्येण पवनस्यबलेनच ४ स्मरत्वंराजपुत्रत्वंकौस्तुभंचमणिंस्मर यागंतिमानृहागच्छेत्पितृहाब्रह्महापिच ५ भूमिहानृतवादीचक्षत्रियश्चपराङ्मुखः स्तेयाच्चद्मसोयावत्तावन्निष्कृतिदुष्कृतिः ६ व्रजत्वंतागतिंक्षिप्रंतवपापं भवेत्तदा निष्कृतिंयदिवांच्छतियुद्धेध्वनितुरंगमः ७ रिपून्विजित्यसमरेसहभर्त्रासुखीभव शक्रकेतोः महावीर्यश्यामकर्णार्चयाम्यहम् ८ पतत्रेवेननेयस्त्वंतथानारायणध्वज काश्यपेयमहाबाहोनागारेविष्णुवाहन ९ अप्रमेयदुराधर्षरणेदेवारिसूदन गरुत्मन्मारुतगतेत्वयिसन्निहितोहरिः १० अस्त्रचर्मायुधान्यत्ररक्षत्वंचरिपून्दह कुमुदेरावणेपद्मपुष्पदंतेथवामनः ११ सुप्रतीकेजनेनीलएतेचैदेवयोनयः तेषां पुत्राश्चपौत्राश्चवनान्यष्टौसमाश्रिताः १२ भद्रोमंदोयमाचैवराजासंकीर्णएवच वनेवनेप्रसूतासोस्मरयोनिं महागज १३ पातुत्वावसवोरुद्राआदित्याःसमरुद्गणाः भर्तारंरक्षनागेंद्रस्वामिनंप्रतिपालय १४ अश्वा मुहिजययुद्धे गमनोत्पत्यतोव्रज श्रीस्तेसोमाद्बलंविष्णोस्तेजःसूर्याज्जवोनिलात् १५ स्थैर्यंमेरोर्जयरुद्रा द्दृष्यंदेवात्पुरंदरात् युद्धे रक्षंतुनागास्त्वादिशश्चसहदेवतैः १६ अश्विभ्यांसहगंधर्वैःपातुत्वांसर्वतःसदा इतिसंपूज्यनागेंद्रान्पताकानामतःपरम् १७ हुतभुग्वसवोरुद्रावायुःसोमोमहर्षयः नागकिन्नरगंधर्वायक्षभूत

गणाधिपाः १८ प्रमत्ताःस्कमहादेव्योभूतेशोमातृभिःसह शक्रसेनापतिस्कंदोवरुणश्चाश्रितास्त्वयि १९ प्रविहंतारिपून्सर्वान्राजाविजयमिच्छतु यातिप्रयुक्तान्ऋषिभिर्दूषणानिसमंततः २० पतंतुतवशत्रूणांहतानित्वतेजसा कालनेमिवधेयद्वद्वत्रिपुरघातने २१ हिरण्यकशिपोर्युद्धेयुद्धेदेवासुरेतथा शोभितासितथैवाद्यशोभयास्मांश्चसस्मर २२ नीलाश्चतामिमांदृक्षानश्यत्वाशुनृपारयः व्याधिभिर्विविधैर्घोरैःशस्त्रैश्चयुधिनिर्जितः २३ पूतना रेवतीगौरीकालरात्रीनियास्मृता दहत्वाशुरिपून्सर्वान्पताकेत्वमयास्मृता २४ त्रासिविशासनःखड्गोविकर्मावदुरासदः श्रीगर्भोविजयश्चैवधर्माधारस्तथैवच २५ इत्यष्टौतवनामानिस्वयमुक्तानिवेधसा कृत्तिकाभ्रूसमाहूस्ते गुरुर्देवोमहेश्वरः २६ हिरण्यंतेशरीरंतेधातादेवोजनार्दनः पितापितामहोदेवस्त्वयापालयसर्वदा २७ नीलजीमूतसंकाशस्तीक्ष्णदंष्ट्रःकृशोदरः भावयुद्धोमर्षणश्चत्रिजातस्तथैवच २८ इयंयेनधृता क्षोणीहतश्चमहिषासुरः तीक्ष्णधारायखड्गायतस्मैयुष्मापतेनमः २९ खड्गानामिप्रपूज्यादौततःसर्वाणिपूजयेत् ३० इतिश्रीभविष्योत्तरपुराणेश्राश्विनमासमाहात्म्येनवमोऽध्यायः ९ ७ सूतउवाच शर्मप्रदस्त्वंसमरेवर्मसर्वायसेहृदि रक्षमांरक्षणीयोहंनहंतव्योनमोस्तुते १ कृतस्त्वंतवशत्रूणांहृदयंमविदारय गृहाणजीवितंतेषांममसैन्यंचरक्षय २ दुंदुभिस्त्वंमहानादघोषाद्धृदयकंपन जहिमच्छत्रुसैन्यानितथाविजयवर्द्धन ३ यथाजीमूतघोषेणप्रहृष्यतिहिणः तथास्तुतवशब्देनहर्षोस्माकमुदावहः ४ यथाजीमूतशब्देनस्त्रीणांत्रासोभिजायते तथाचतवशब्देननश्यत्वस्मद्विषोरणे ५ सर्वायुधमहामात्रसर्वदेवारिसूदन वशीभूतोसिदेत्यानांतथाविजयवर्धन ६ चापमासर्वदारक्षसाकसायकसत्तमैः धृतंकृष्णनरक्षार्थंसहारार्थंहरेणच ७ त्रयीमूर्तिगतंदेवधनुरस्त्रंनमाम्यहम् पण्यस्त्वंशरवपुण्यानांमंगलानांचमंगलम् ८ विष्णुनाविधृतोनित्यमतःशांतिप्रदोभव शशांककरसंकाशहिमडिंडिरपांडुर ९

प्रोत्सारयाशुदुरितंचामरामरवल्लभ चंडिकायाप्रदत्तासिसर्वदुष्टनिबर्हणी १० तथाविस्तारिताचासिदेवानांप्रीतिपा
दिता सर्वसत्वांगभूतासिशंभास्करनिबर्हणी ११ छुरिकेरक्षमांनित्यंशांतिंयच्छनमोस्तुते प्रोत्सारणायदुष्टानां-
साधुसंग्रहणायच १२ ब्रह्मणानिर्मितश्चासिव्यवहारस्यसिद्धये यशोदेहिकरवंदेहिजयंदेहिभवभूपते १३ नाड्या
शरीरपूत्सवान्हेमदंडनमोस्तुते विजयोजयदोनामरिपुघ्नेतिप्रियंकरः १४ दुःखहाधर्मदःशांतःसर्वारिष्टविनाशनः
एतेष्टोसविधौमुक्तांस्तवसिंहमहाबलः १५ तेनसिंहासनेतिष्ठंविप्रैर्वेदेषुगीयते त्वयिस्थितःशिवःशांतस्त्वयिशक्र
स्करेश्वरः १६ त्वयिस्थितोहरिर्देवस्त्वदर्थंतप्यतेतपः नमस्तेसर्वतोभद्रसर्वतोभवभूपतेः १७ त्रैलोक्यजयसर्वस्व-
सिंहासननमोस्तुते वज्रत्वंसर्वशत्रूणांभूधराणांतथैवच १८ पक्षच्छेत्तासिराजानंरक्षत्वपूजयाम्यहम् त्वंसर्वा-
णिशस्त्राणित्यस्त्राणिचविशेषतः १९ तन्नाममंत्रैर्विधिवत्पूज्यानिजयमिच्छता तथैवान्यैश्चायुधैश्चसमग्रालोहजी
विनः २० तेषामपिप्रयत्नेनलोहंपूजयेत्सदा येचपूजांनकुर्वंतिलोहस्यलोहजीविनः २१ तेषांभवंतिदारिद्र्यंज
न्मकोटिशतैरपि २२ येषांगृहेतिष्ठतिलोहजातंतैःपूजनीयंविधिवत्तदायसम् नोचेद्गृहाद्गच्छतिचाधिकन्यातदैव
शेषंसदनंविहाय २३ इतिश्रीभविष्योत्तरपुराणेआश्विनमासमाहात्म्ये राजोपचारादिपूजनवर्णनंनामदशमो
ऽध्यायः १० ७ नारदउवाच भूयःशृणुमहाभागनवरात्रमहोत्सवम् यस्यश्रवणमात्रेणप्रसन्नाजग-
दंबिका १ केशसंस्कारद्रव्याणिप्रदद्यात्प्रतिपदिने पट्टदोरंद्वितीयायांकेशसंयमहेतवे २ दर्पणंचततृतीयायां
सिंदूरालक्तकंतथा मधुपर्कंचतुर्थ्यांतुतिलकंनेत्रमंजनम् ३ पंचम्यामंगराजंचशक्त्यालंकरणानिच षष्ठ्यांबिल्व
तरौबोधोसायंसंध्यासुपूजयेत् ४ सप्तम्यांप्रातरानीयगृहमध्येप्रवेशयेत्तु उपोषणमथाष्टम्यांमात्मशक्त्याचपूज-
नम् ५ नवम्यामुग्रचंडायाःपूजांकृत्वाबलिंतथा संपूज्योपोषणंकुर्यात्दशम्यांशोभनोत्तमैः ६ अनेनविधिनायस्तु

देवींप्रीणयतेनरः स्कंदवत्सालयेत्तंतु देवीसर्वापदिस्थिता ७ गंधालंकारतांबूलपुष्पमाल्यानुलेपनं उपवासेनदुष्यं
तदंतधावनमंजनम् ८ बोधयेद्बिल्वशाखायांषष्ठ्यांबिल्वफलेषुच सप्तम्यांबिल्वशाखांतांमात्स्यप्रतिपूजयेत् ९
पुनःपूजातथाष्टम्यांविशेषेणसमाचरेत् जागरंचस्वयंकुर्याद्बलिदानंमहानिशि १० प्रभूतबलिदानंचूनवम्यांविधिव
च्चरेत् ध्यायेद्दशभुजांदेवींदुर्गांमंत्रेणपूजयेत् ११ विसर्जनंदशम्यांतुकुर्याद्वैशाखदोत्सवे धूलीकर्दमनिक्षेपैःक्रीं
डाकौतुकमंडलैः १२ भगलिंगाभिधानैश्चभगलिंगप्रगीतकैः तथैवचसरस्वत्याकार्यंस्थापनंपूजनम् १३ मूलेषु
स्थापनंदेव्याः पूर्वाषाढासुपूजनम् उत्तरासुबलिंदद्याच्छ्रवणेनविसर्जयेत् १४ नध्यापयेन्नचलिखेन्नाध्यायीनक
दाचन पुस्तकेस्थापितेदेवीविद्याकामैर्द्विजोत्तमैः १५ त्रिदिनंचापिकर्तव्यंसप्तम्यादित्रयात्मकम् अथवाद्विदिनं
कार्यंपूजोपस्करणादिकम् १६ अष्टम्यांकेवलायातुपूजनंपरमंमतम् तत्राष्टम्यांभद्रकालीदक्षयज्ञविनाशिनी
१७ प्रादुर्भूतामहाघोरायोगिनीकोटिभिःसह तथैवचनवम्यांतुकृतंसर्वार्थसिद्धिदम् १८ सर्वदेवशरीरेभ्यआ
विर्भूतायदापुरा अभिषिक्ततोदेवैर्निजकार्यसमृद्धये १९ लब्ध्वाभिषेकावरदाशक्तेश्चाश्वयुजस्यच तस्मात्
सातत्यसंपूज्यानवम्यांचंडिकांबुधैः २० अधुनाबलिदानस्यविधिंशृणुसमासतः पंचाब्दलक्षणोपेतंछागमानीय
यत्नतः २१ द्रोणपुष्पैश्चपुन्नागजातीबिल्वाम्रचंपकैः गंधपुष्पाक्षतैश्चापिनैवेद्यैरपिपूजयेत् २२ अभिषिंचबलिं
।९ वालंतुपूजयेत् रसनात्वंचंडिकायाःस्फरलोकेमप्राधक २३ ह्रींह्रींखंडेतिमंत्रेणाध्यात्वाकुर्याद्विकचुकम्
उत्तराभिमुखोभूत्वाबलिपूर्वमुखंनदा २४ निरीक्ष्यसादरंपश्चादिमंमंत्रमुदीरयेत् पशोत्वंबलिरूपेणमप्रभाग्यादु
पस्थितः २५ प्रणमामितनःसर्वरूपिणंबलिरूपिणम् चंडिकाप्रीतिदाननंदानुरागविनाशनम् २६ चामुंडाबलि-
रूपायबलेतुभ्यंनमोस्तुते यज्ञार्थंपशवःसृष्टाः स्वयमेवस्वयंभुवा २७ अतस्त्वांघातयिष्यामितस्माद्यज्ञपरोभ

व विधिवत्कालिकालीतिजस्वाशब्देनतच्छिरः २८ ऊंह्रांह्रींऐंकौशिकीतिरुधिरेणाप्यायनामिति स्थानेनियोजयेद्रक्तशिरश्चापिसदीपकम् २९ तदुत्थंरुधिरमांसंगृहीत्वापूजनादिषु नैर्ऋतेभ्यःप्रदातव्यमहाकौशिकमंत्रितम् ३० एवंहत्वाबलिंपूर्णफलंप्राप्नोतिसाधकः बलिदानंतुदुर्गायाःसर्वत्रैवविधिःस्मृतः ३१ तदङ्ग्यामिनीशेषविजयार्थंनृपाद्भयः स्वगात्ररुधिरेणापिबलिंकुर्युर्विधानतः ३२ इतिश्रीभविष्योत्तरपुराणेआश्विनमासमाहात्म्येनवरात्रविधिवर्णनंनामएकादशोऽध्यायः ११ ॐ नारदउवाच ब्राह्मणेमांषभक्तेनबलिदानंविधीयते कूष्माडमिक्षुदंडंचमासमासवएवच १ एतेबलिसमाज्ञेयानृणांछागसमाःस्मृताः छागाभावेतुकूष्माडश्रीफलंवामनोहरम् २ वस्त्रसंवेष्टितंकृत्वाच्छेदयेच्छुरिकादिना जयंत्यासनशस्त्यावाहोमंकुर्याद्विधानतः ३ ततःसीमांनमुल्लंघ्यविजयंचाद्विजर्षभाः आश्विनस्यसितेपक्षेदशम्यांतारकोदये ४ सकालोविजयोनामसर्वकार्यार्थसाधकः

यामतिक्रांतःकिंचिदुभिन्नतारकः ५ विजयोनामकालोयंसर्वकार्यार्थसाधकः दशम्यांतुनरैःसम्यक्पूजनीयोपराजितः ६ मोक्षार्थीविजयार्थंवापूर्वोक्तविधिनानरैः अलंकृताभूषितभृत्यवर्गपरिस्कृतास्कंगतुरंगनागाः चादित्रनादप्रतिनादितादिशःसमंगलाचारपरंपराशीः ७ राजानिर्गत्यनगरात्सपुरोधापुरोगमः प्रास्थानिकंविधिंकृत्वाग्नतिष्टेत्पूर्वतोदिशि ८ गत्वानगरसीमांतंवास्तुपूजांसमाचरेत् संपूज्यचार्यादिक्पालान्पूजयेत्पथिदेवताः ९ मंत्रैर्वैदिकपौराणैःपूजयेच्चशमीतरुम् अमंगलानाशमनीशमनीदुष्कृतस्यच १० दुःस्वप्ननाशिनींधन्यांप्रपद्येहंशमींशुभाम् शमीशमयतेपापंशमीशत्रुविनाशिनी ११ धारिण्यर्जुनबाणानांरामस्यप्रियवादिनी ततःक्षुनाशीःपूर्वस्यांदिशिविष्णुक्रमात्क्रमेत् रिपोःप्रतिकृतिंकृत्वाध्यात्वाचमनसाचनाम् १२ शरेणस्वर्णपुंखेनछिद्याद्धृदयमर्मणि दिशांविजयमंत्राश्चपठितव्याःपुरोधसा १३ एवमेवविधिंकुर्याद्दक्षिणादिदिशास्वपि पूज्यान्-

द्विजांश्चसंपूज्यसांवत्सरपुरोहितो १४ गजवाजिपदातीनांप्रेष्यकौतुकमादरात् जयमंगलशब्देनततः नृ
त् १५ नीराजमानःपुण्याभिर्गणिकाभिः समंगलम् चएवंकुरुतेराजावर्षेवर्षेस्कमंगलम् १६ आयुरारोग्यमैश्वर्यं
विजयंचसगच्छति आधयोव्याधयस्तत्रभवंतिनपराजयः १७ श्रियंपुण्यमवाप्नोतिविजयंचसदाभुवि ततःस-
मध्येविधिवद्धारणंचविशेषतः १८ चारुणामुखपद्मेनविचित्रकनकोज्वला जयादेवीशिवाभक्त्यासर्वान्कामान्ददा
तुमे १९ कांचनेनविचित्रेणकेयूरेणविभूषिता जयप्रदामहामायाशिवाभावितचेतसाम् २० विजयानुमहाभागा
ददानुविजयंमम हारेणस्फविचित्रेणभास्वत्कनकमेखला २१ अपराजितादूरतांचकरोतुविजयंमम हारेद्वारक्तव-
स्त्रंचदूर्वाःसिद्धार्थकानपि २२ प्रदक्षिणंचसंवेष्टयगीतवादित्रनिःस्वनैः सदापराजितायस्मात्स्खलनासूत्रमास्मृ
ता २३ सर्वकामार्थसिद्ध्यर्थंतस्मात्त्वाधारयाम्यहम् पूजितायांत्वयिश्रेयोममास्तुदुरितक्षयः २४ जयदेवरदे
देविदशम्यांयापराजिते धारयामिभुजेदक्षेजयलाभाभिवृद्धये २५ इमांपूजांमयादेवियथाशक्त्यानिवेदिताम्
चतुर्थंतुसमादायव्रजस्वस्थानमुत्तमम् २६ बलमाद्यहिबलयमपिशत्रोःपराजयः त्वद्धारणाद्भवेद्युर्मेधनधान्यस-
मृद्धयः २७ एवसर्वैर्नरैःकार्यासीमोल्लंघनसंज्ञकम् ततोभूषणवस्त्रादिधारयेत्स्वजनैःसह २८ कृत्वानीराजनरा
जाबलवृद्धेर्यथाक्रमम् शोभनंरंजनंपश्येज्जलगोगोष्टसन्निधौ २९ नीलग्रीवशुभग्रीवसर्वकामफलप्रद पृ-
थिव्यामवतीर्णोसिरंजरीटनमोऽस्तुते ३० इतिश्रीभविष्योत्तरपुराणेआश्विनमासमाहात्म्येदशमीकृ
त्यवर्णननामद्वादशोऽध्यायः १२ ७ पृथुरुवाच नवरात्रविधिर्जातस्त्वत्प्रसादान्मुनीश्वर अ-
धुनाश्रोतुमिच्छामिमाहात्म्यंपापनाशनम् १ सेतिहासमहाबाहोकथ्यतांस्वप्रसादतः नारदउवाच सनत्
कुमारोयोगींद्रःप्रधानपुरुषेश्वरः २ पप्रच्छपरयाप्रीत्यातत्सर्वंकथयामितं ३ सनत्कुमारउवाच भगवन्देव

देवेशभक्तानामभयप्रद संसारस्यविचित्रस्यमहिमाकोनुवर्ण्यते दृश्यंतेकेचनप्राज्ञाःसरूपाःसरसंपदः ४ पुत्रपौत्रसमायुक्ताःस्त्रीललामोपसेविताः सवर्णमणिमाणिक्यसौधहर्म्यनिवासिनः ५ दोलादोलितगात्राश्चसुवेळोष्णीषशोभिताः कौशेयकामिनीकेलिकल्लोलाःस्वादुलोलुपाः ६ यक्षकर्दमकस्तूरीरक्तालंकितसौभगाः युवतीललनारंगरंजितास्यामनोरमाः ७ पवनान्छीघ्रवाजीशवाहिनोवाहिनाधनः ७ शांतादांताःसमीचीनाजिव्हाल्हतस्कधारसाः कदर्पकोटिलावण्यविश्वमोहनकाःपराः ८ परापवादविमुखाःपरनिंदानिषेधकाः एकेनराश्वविविधनानादुःखोपदुःखिनाः ९ एतद्विचित्रैर्भगवन्दृश्यतेवसुधातले वासुदेवजगन्नाथसंशयच्छिंधिमामक १० श्रीभगवानुवाच पुण्यतःसर्वसंपत्तिःपुण्यतोयुवतीसुखम् पुण्यतःपुत्रपौत्राश्चसर्वपुण्यादवाप्यते ११ तथापितेहकथयेमुनींद्रपुण्यप्रवाहंकथितंपृथिव्याम् तच्छ्रुत्वमनसाविचिंत्यकुरुष्वमत्यंसुकृताभिषेकम् १२ स्पर्शेषुषोडशंयच्चयच्चतत्रैकविंशतिः शरत्कालोहितत्कार्यंयद्भूतयोगिनांविदुः १३ रटंतिवेदारत्नानिपुराणानिविशेषतः व्रतराजंचसद्भूमोनवरात्रमुपोषणम् १४ प्रणमोनिगमोयच्चयद्यद्वर्णोवनीसुरः यत्पदेषुतद्वद्वीस्त्रीषुयद्वदपाणुलाम् १५ सर्पिःसवरसेयद्वत्कांचनंसर्वधातुषु सानुमत्सुयथाहमसरसीषुपयोनिधिः १६ नदीषुगंगातीरेषुयथागंगोदकंशुभम् यथाऋक्षेषुभोःश्वत्थोगंधर्वेषुचनारदः १७ सर्वदेवयथाविष्णुःसर्वधर्मेषुवैष्णवः वैष्णवेष्वपिसर्वेषुप्रल्हादश्चयथाशुभः १८ यथातिथिष्वस्यतिथिर्वारेष्वर्कस्यवासरः तेजस्विषुयथाभानुर्नक्षत्रेषुयथाशशी १९ गरुडःपक्षिषुयथाशेषोनागेषुवैयथा चिंतामणिश्चरत्नेषुश्रेष्ठेषुविराग्परः २० क्षेत्रेषुचकुरुक्षेत्रंयथान्नमोषधीषुच पूजायांतुलसीयद्वत्तुलसीषुचमेचका २१ गंधर्वेषुचलोकेषु स्वर्लोकस्तुविशेषतः शस्त्रकालेसदातद्वन्नवरात्रमुपोषणम् २२ सर्ववेदेषुशास्त्रेषुव्रतराजःप्रकीर्तितः नपोद्या

नंचयज्ञाश्वनवरात्रस्यपालनम् २३ परलोकफलंदद्यादधुनैवमहानपाः अत्रैवोदाहरंतीममितिहासंपुरातनम्
२४ गौतमस्यवधूंगत्वाकामलोभेनवासवः ब्रह्मशापसमुद्भूतःसहस्रभगचिन्हितः २५ विहायराज्यंसकलंग-
त्वावैमानसंसरः पद्मिनीवनमासाद्यप्रविष्टःपंकजांतरे २६ तपस्यदशरात्रंतुप्रविष्टान्न विवर्जितः कुलदेवींसदेवा
त्रसस्मारदिवसाष्टकम् २७ नवरात्रिमुपोष्यास्यजातःपापस्यसंक्षयः अत्रांतरेसमागत्यदेवाश्चसपुरोहिताः
२८ विष्णुनाचसमायुक्तागताःसमभिपूजिताः वासुदेवपदांभोजंनत्वाधोवनतःस्थितः २९ सहस्रभगसंयुक्त
लज्जापूरितवाङ्मुखः तदाविष्णुःप्रसन्नोभून्नवरात्रमुपोषणात् ३० उवाचवचनंभूयोदेवानापश्यतासदा वासव
स्यभगान्येतेलोचनानिभवंतुवै ३१ वासुदेवस्यवचनात्सहस्रनयनोभवत् नदेवानांमाहात्म्यंनहासवस्यमहा
त्मनः ३२ सर्वपापक्षयोजातोनवरात्रमुपोषणात् नावद्भूजंतुतीर्थानितावत्पूजंतुदेवताः ३३ यावन्नायातिराजेंद्र
नवरात्रमुपोषणम् यस्तुद्वादशवर्षाणिनवरात्रव्रतीभवेत् ३४ गयायांश्राद्धकृद्यस्कनांतरंतुतयोःस्मृतम्
नपस्तीर्थस्नानयज्ञादिकाःक्रियाः ३५ नवरात्रमुपोषस्यकलांनार्हंतिषोडशीम् नवरात्रमुपोष्याच्चसर्वपापैःप्रमु-
च्यते ३६ दुःप्राप्यामानसीसिद्धिःसर्वपापक्षयाद्भवेत् सर्वपापक्षयोद्भारकोटिकोटीश्वरोभवेत् ३७ स्फुवर्णशतस
युक्तःस्फुदर्याःस्फुरस्फुरवम् तस्मात्सर्वप्रयत्नेनसर्वपापक्षयायच ३८ शरत्कालेसदाकार्यनवरात्रमुपोषणम् न-
वाहःस्फुनिराहारस्तद्व्रतंचैवकारयेत् ३९ नवदिवसेषुयागंतद्व्रतंसम्यक्प्रजायते नवदिवसेसर्वकामःसोपिविद्या-
त्स्कामकः ४० नवदिवसनिष्ठनिकोटिभक्तैकसेवितम् विधानंतुव्रतस्यास्यचास्फुदेवब्रवीतुमे ४१ यज्ज्ञात्वाद्य
व्रतकुर्याद्विधानंतच्छ्रुतंस्मृतम् श्रीभगवानुवाच ततोवैदशसंध्यायागत्याशक्त्यालयेतथा ४२ शिवस्यवि-
ष्णोःसूर्यस्यगणेशस्यापिवैपुनः सर्वदेवमयाशक्तिर्देवाःशक्तिमयास्तथा ४३ तस्मात्सर्वप्रयत्नेनयत्रकुत्राप्युपोषये-

न् यावत्समाप्यसंध्यायांकलशंस्थापयेत्ततः ४४ सश्रीफलंसवस्त्रंवासद्व्यंकारयेत्ततः ततःशक्तिप्रतःस्नानमध्यान्हेचविशेषतः ४५ अधमंचग्रहस्नानंवापीकूपेचमध्यमं उत्तमंपुष्करस्नाननद्यांचैवोत्तमोत्तमम् ४६ दीपदानमवच्छिन्नंनैवेद्यधूपदीपकम् प्रतिपत्प्रातरुत्थायनियमंतत्रकारयेत् ४७ समजन्मकृतंपापंज्ञाताज्ञातंशुभाशुभम् विनाशायमहादेवीनवरात्रेत्वुपोषणात् ४८ इतिश्रीभविष्योत्तरपुराणेपृथुनारदसंवादेऽश्विनमाहात्म्येनवरात्रमहिमावर्णननामत्रयोदशोऽध्यायः १३ ७ नारदउवाच नियमंचदिनान्यष्टौगीतंचादित्रमंगलैः शृणुयाच्चकथांपुण्यांदिनान्यष्टौसमाहितः १ अष्टम्यांहोमयेद्धोत्रिफलैर्दुग्धतंडुलैः बिल्वदलैःफलैःश्वान्यैःसघृतैश्चसमंत्रकैः २ अशनंतुकुमारीणांब्राह्मणानांप्रदापयेत् भूरिभोज्यंततःकुर्याद्यथाशक्त्याचदक्षिणाम् ३ एतेनैवमहायोगिन्सर्वपापात्प्रमुच्यते दिनान्यष्टौमहाभक्त्यादुर्गापाठपटेच्छुचिः ४ भुविराज्यप्रदंचैवसुखसौभाग्यदायकम् पुत्रपौत्रप्रदंचैवसर्वदुःखविनाशनम् ५ सर्वपापहरंचैववांछितार्थफलप्रदम् पुनःकिंपृच्छयोगिन्यदन्यत्रचकथानकम् ६ मांधातानामभूपालोबभूववसुधातले अन्येचैवमहीपालास्तेनसर्ववशीकृताः ७ ससागरांचसद्वीपांसहस्त्रांचसपत्नजाम् सर्वांपृथ्वींचबुभुजेचक्रवर्तीनरेश्वरः ८ एवंतुसमयेयोगिन्नारदोमुनिपुंगवः अंतरिक्षचरोयोगीतस्यवेश्मसमागतः ९ पूजितःपरयाभक्त्याविधिनाचनमस्कृतः उवाचवचनंचेदंप्रहस्यचनरेश्वरम् १० सर्वराजतवागारेधनधान्यंमहत्तरम् गजाश्वरथवस्त्राद्यंमणिमाणिक्यसंयुतम् ११ सुवर्णरूप्यकौशेयदासीदाससमाकुलम् राजानोवशगाःसर्वेपृथ्वीचवशवर्तिनी १२ चक्रवर्तीचभूपालोभूपालानांचभूपतिः तवन्यूनमहंमन्येप्रीत्यातवमहीपते १३ ययेयंपृथिवीभूपसाक्षाद्रूपवतीसती भूपस्ययुवतीरूपानभूतानभविष्यति १४ वामांगेनिष्ठतिस्त्रीत्वेतथाकुरुमहीपते मांधातोवाच कस्यापिनेयंपृथिवीसाक्षाद्रूपवतीस-

ती १५ भूपस्ययुवतीरूपानभूतानभविष्यति नारदउवाच तथाहंकथयिष्यामियथेयंवशवर्तिनी १६ आ-
गमिष्यतितेस्त्रीत्वेभक्त्यायुक्त्यायथाविधिः शरत्कालेमहामायाव्रतराजंसमाचर १७ गंधधूपादिनैवेद्य बलिदानैर्वि
शेषकैः निलह्नोमैर्जपैर्दिव्यैःस्वाध्यायैर्मंत्रपाठकैः १८ आराधयमहामायांवांछितार्थफलप्रदाम् वांछितार्थः
स्कदुःप्राप्यः सर्वमनसिचिंतितम् १९ अचिरादेवसिद्ध्यंतिव्रतराजप्रभावतः एवंसभाष्यभूपालमंतर्धानगतोमुनिः
२० ततःसराजामांधाताव्रततत्परमानसः भवानीपूजयामाससर्वोपस्करसंयुतैः २१ बलिदानैर्महाभाग्यैः कूष्मां-
डनारिकेलकैः मातुलिंगैश्चजंबीरैः खर्जूरैः कदलीफलैः २२ घृतदीपैरविच्छिन्नैर्ब्राह्मणानांचभोजनैः भोजनैश्चकु
मारीणांदेवतानांसपूजनैः २३ एतत्पूजाप्रभावेनतुष्टाकात्यायनीतदा उवाचवचनंराज्ञेवरंवरयभूपते २४ राजो-
वाच यदितुष्टासिमेदेवीपृथिवीरूपधारिणी ममागत्याश्रवात्सल्यात्पतित्वेवरयस्वमाम् २५ श्रीभगवत्युवा
च भविष्यतिमहाराजवांछितार्थस्तवादरात् इतिलब्ध्वावरंराजासंहृष्टमनसागृहम् २६ जगामचतदाशीघ्रं
दिव्यरूपधरासती पतित्वेवरयामाससाक्षात्प्राणप्रियंसती २७ सतयासहराजेंद्रोरेमेरंजितमानसः बुभुजेसम
हाभोगान्पृथिव्याप्रथितस्तया २८ चक्रवर्तीततोजातोव्रतराजप्रभावतः २९ एतद्व्रतंयस्तुसमस्तवामकुर्याद्वि
धानेनचवत्सरंप्रति अथोसमंतात्समहीतलेस्मिन्शक्तिप्रसादात्सततंभवेच्च ३० येकेचनमहातीर्थान्प्राप्यंते-
यस्तकेश्वन गृहस्थानरतंतीर्थ व्रतराजेकृतेसती ३१ इतिश्रीभविष्योत्तरपुराणेपृथुनारदसंवादेआश्विन
मासमाहात्म्येनवरात्रमहिम वर्णनंनामचतुर्दशोऽध्यायः १४ ॥ सनत्कुमारउवाच नवरात्रप्रभा-
वेनदुःखार्ताःसुखमाप्नुयुः एतत्कथयनोभक्त्यासर्वोपकृतयेतथा १ श्रीभगवानुवाच एतदेवपुरामत्यंपप्रच्छ
द्रुपदात्मजा द्रौपद्युवाच सर्वदुःखनिलीयंतेप्राप्यतेवांछितफलम् २ व्रताच्चनियमात्तीर्थात्तन्मेकथयमाधव

श्रीभगवानुवाच शृणुपांचालिगुह्यंतेब्रतंवक्ष्यामिविस्तरात् ३ अयोध्याधिपतेःपुत्रीयेनदुःखाद्विमोचिता द्वौ
वाच कोसावयोध्याधिपतिः कापुत्रीकेनदुःखिता ४ कथंदुःखाद्विनिर्मुक्तात्मेकथयशोभनम् श्रीकृष्ण
उवाच ब्राह्मणस्कथ्रुतःपूर्वमुद्दालकइतिस्मृतः ५ तपसाशोषयामासशरीरस्वर्गहेतवे गंगातीरजिताहारोजितवा-
गजितमानसः ६ एवंध्यायतियोगीशोस्कमंतुर्दमवांस्तदा उद्दालकंमुनिवरमब्रवीद्धास्यपूर्वकम् ७ कस्मात्वंक्लि
श्यसेयोगिन्ज्ञानीमौनीजितेंद्रियः उद्दालकउवाच जयेस्वर्गमहंयोगिन्यत्रगत्वानशोचते ८ स्कमंतुरुवाच
तपसास्वर्गलोकस्कमाप्यतेनकथंचन स्वर्गाभिलाषीयदिचेत्तपस्त्वंचपरित्यज ९ गृहंगत्वायुवत्याश्चपरिग्रहपरोभव
तस्यामुत्पादयस्कतंऋणीत्वमनृणीभव १० अपुत्रस्यगतिर्नास्तिस्वर्गोनैवचनैवच वध्यस्यऋणयुक्तस्यस्वर्गोलोको
नविद्यते ११ स्कमंतुरितिसंभाष्यगतस्तस्मात्स्वमाश्रमम् उद्दालकस्कविमनादिनैःकतिपयैश्चसः १२ तपोविहायदे-
वर्षिर्गतोसौब्रह्मणोंतिके नमस्कृत्यविधातारंभक्त्याविनतमस्तकः १३ यथोक्तंकथयामासस्कमंतुमुनिनास्फुटम्
ब्रह्मातदुपधार्याथस्कतवचनमब्रवीत् १४ प्रथमंप्राप्स्यसेपुत्रंपश्चात्पत्नीमवाप्स्यसि कथयित्वाविधातावैअंतर्धा
नंगतोभुवि १५ ब्रह्मणस्कवचःश्रुत्वासमुनिर्विमुखोभवन् विपरीतवचःश्रुत्वाब्रह्मणासमुपादिनम् १६ विनाभा
र्यांकथपुत्रःप्राप्यतेमानवैरिह पुनस्तुविमनाभूत्वागंगांगत्वानथैवसः १७ आश्रमंतंतथाप्राप्यतपसेनिश्चितोमहा
न् तथापिविमनाभूत्वाचिंतयामासभामिनीम् १८ एवंचिंतयतस्तस्यवीर्यद्रावोऽभवन्मुनेः योगीपुण्यात्मभीतस्तु
पृथिव्यांपतनात्तथा १९ पद्मेनिधायतद्वीर्यंमुखंदर्भशलाकया बध्वाचिक्षेपगंगायांपश्चात्स्नातोऽभवच्छुचिः २० एवं
तुसमयेसाध्वीत्रयोऽध्याधिपतेःसुता सुभद्राभद्ररूपाचगजाश्वनरवाहनैः २१ दासीसहस्रसंयुक्ताजलक्रीडाप-
रायणा गंगातीरमथप्राप्यचिक्रीडेबहुभिःसह २२ मुनिवीर्यसमायुक्तंकमलंसाददर्शह गृहीत्वाकमलंहस्ते-

स्थित्वातांकुशग्रंथिकाम् २३ नासाग्रेणतुतद्दीर्घंप्रविष्टंनाभिमंडले तस्माद्गर्भःसमुद्भूतोविवृद्धोदिवसान्क्रमात्
२४ कुमारीसानजानातियज्ज्ञानंघ्राणरंध्रतः स्नात्वायोध्यागतासातुनथैवासीत्कुमारिका २५ कालेनदिवसैःकै
श्चिद्रूपलावण्यसंयुता गर्भांकितातदादृष्टासखीभिर्हसिताभवत् २६ ततोदासीगणैर्ज्ञात्वासर्वंमात्रेनिवेदितम्
भर्तुःसाकथयामासपुत्र्याःसर्वंनिरीक्ष्यच २७ निशीथेकथयामासराजाशोकसमाकुलः चंडालाहन्यतांपुत्रीमत
र्वंतीममाज्ञया २८ इतोनीत्वामहारण्यंक्षिप्त्वागर्तेषुमामिकाम् समयाच्चसशय्यांतांनिद्रावशगतामिमाम् २९ ते
गृहीत्वातदाशय्यांसकुमारींमहावने मोक्तुंहितामलज्जास्तेपरस्परविचारिणः ३० जीवंतीमेवतांमुक्त्वाचंडालास्ते
गृहगताः राज्ञेनिवेदितसर्वंतत्कृतंयन्नियोजितम् ३१ ततःप्रभातसमयेविनिद्राविह्वलाभवत् उच्चैःस्वरमरोदीत्सा
कन्यानीरेपयोनिधेः ३२ विधावस्कस्तदायातिसगौत्कुशपरायणः ददर्शतांचरुदंतींसपप्रच्छदयान्वितः ३३ सा-
पृष्टाकथयामासस्कंदायोध्यापतेरहम् अपराधंविनात्यक्तापित्रादैववशादहम् ३४ त्वंपितामेगुरुःश्रीमानंगीकुरु-
महामुने निर्दोषात्कमलघ्राणात्कन्यामाहदशामिमाम् ३५ इतिश्रीभविष्योत्तरपुराणेआश्विनमासमाहा-
त्म्येनवरात्रमहिमावर्णननामपंचदशोऽध्यायः १५ ६ सूतउवाच अज्ञानत्यक्तवंबालेसमाया
हिममाश्रमम् एवंनीत्वासयोगींद्रोगर्भिणींतांस्वमाश्रमम् १ ततःकैश्चिदहोभिश्चनासिकाग्रणसापुनः पुत्रंसुष
वेशुभंसकुमुहूर्तेमनोहरम् २ नाचिकेतमितिख्यातंतस्यनामाकरोन्मुनिः ततःकैश्चिदहोभिश्चमंजूषायांनिजंस-
तम् ३ निक्षिप्येगत्वागंगायांपक्षिणंनिर्दयोयथा पुनःसाचरुरोदोग्ररुदंतीवनदेवताः ४ मुनिरुद्दालकस्तस्मिन्
समयेस्नातुमागतः गंगागत्वासमभवदघमर्षणतत्परः ५ तदाशिरसिसलग्नामंजूषांस्वसुतस्यसा उत्पाट्य-
सतुमंजूषामपश्यदद्भुतंशिशुम् ६ ब्रह्मणोवचनंस्मृत्वानीत्वापुत्रंगृहगतः ततःकैश्चिदहोभिश्चतत्सुतोयत्नवर्धत

७ उल्लापनैःप्राशनैश्चनंमातुरभिलाषतः एतस्मिन्नंतरेसानुभ्रमंतीतुनदाश्रमे ८ आगतादैवयोगेनददर्शस्व
स्कृतंसती उद्दालकस्तदारण्येगतोदर्भादिकाम्यया ९ पप्रच्छबालकंतंसाकंमाताकपितागतः बालकउवाच
उद्दालकस्यश्रेष्ठस्यतनयंविद्धिमामिह १० मावानास्तिपितासोयंपोषतेदुहतेहिमाम् एवंप्रकथ्यमानंतुज्ञात्वापुत्रं
निजंसती ११ स्तनपानंददौतस्मैरोमांचिततनुश्चसा रेपुत्रजननीतेहदैवात्वंवंचितोऽसिमे १२ बालकउवा
च मातर्मेजननीत्वंचेत्समायाहिगृहंमम सापुत्रेणयुतामानागतासाचाश्रमंप्रति १३ देवपूजोपहारायमार्ज
यित्वाशुभंकृतम् लिप्तस्वल्लिकसंयुक्तंकृत्वागंतुंप्रचक्रमे १४ पुत्रगच्छामिगंगायांस्नानार्थंसंकृतासती एवंतुक
थयित्वासागंगांप्रतिगतानदा १५ उद्दालकोमुनिश्रेष्ठआगतस्तत्स्वमाश्रमम् लिप्तंविचित्रितंदृष्ट्वा मुनिः पुत्रंचसो
ब्रवीत् १६ एतत्कृतंकेनपुत्रत्वयावाब्रूहिसस्फुटम् १७ इतिश्रीभविष्योत्तरपुराणेपृथुनारदसंवादेऽश्वि-
नमासमाहात्म्येनवरात्रमहिमावर्णनंनामषोडशोऽध्यायः १६ ७ उद्दालकउवाच जननीमेकृतंना
तकुत्रसावृत्तेऽधुना इदानींसागतागंगास्नानार्थंजननीमम २ रेपुत्रगच्छशीघ्रत्वंतांसमानयसत्वरम् पितुर्व
चनमाकर्ण्यगतोसौमातुरंतिके २ मात्रेनिवेदयामाससर्वंतज्जनकेरितम् जनन्युवाच गच्छपुत्रपितुःपा-
र्श्वेपितरंतंनिवेदय ३ आगच्छयदितेकार्यंवृत्तांतंकथयामिते पुत्रेणकथितंपित्रेमात्रायत्कथितंस्फुटम् ४ उ
द्दालकस्तदागत्यप्रपृच्छयुवतींचताम् उद्दालकउवाच कात्वंकस्यासिकस्यत्वंपुत्रीवदस्फुटंचमे ५ सा
पृष्टातेनमुनिनापूर्ववृत्तंन्यवेदयत् यथासीद्गर्भसंभूतिःपित्रात्यक्तायथाभवत् ६ यथापुत्रस्यजननीयथात्यक्तो-
ऽभवत्कृतः श्रुत्वातुयुवतीवाक्यसस्मारब्रह्मणोवचः ७ त्वंसमायाहिमेवेश्मतद्भार्यंममभामिनि त्वंमेप्राणप्रि-
याभार्यावाणीवाब्रह्मणोपिच ८ एवंचेत्तर्हियोगींद्रसर्वंपित्रेनिवेदय पित्रादत्वायथात्वंवैवरयामिपतिंप्रि-

यम् २ इतिश्रुत्वापिसमुनिःसर्वराज्ञेन्यवेदयत् ततःस्कंदोनिरपराधांसराजासुनयेददौ १० समुनिस्कंदयारेमेरा
जपुत्र्यानियोग्यया एकदाहमुनिःपुत्रंरमंतमातुरंतिके ११ पुत्रगच्छवनेशीघ्रंकुशपुष्पार्थमुद्यतः गतःपुत्रोवनेशी-
घ्रंदृष्वासोपिशिवालयम् १२ तपसेकृतसंकल्पःषण्मासंतत्रसंस्थितः अथमतुततःप्राप्तोगृहीत्वासोसमिन्
कुशान् १३ पितारोषेणसंतप्तःपंचत्वगच्छपुत्रक पितुस्तुशापमात्रेणविपत्तिमगमत्तदा १४ ततःसायोगिनीभा
र्यामृतपुत्रेनिदुःखिता मृतंपुत्रसमादायगंगातीरंगताभवत् १५ मृतपुत्रसमासाद्यकृत्वामूर्तिंजलाश्रये भ
गवत्याः शरत्कालेश्वाश्विनेप्रतिपद्दिने १६ निराहारावनिःशाकाशक्तिध्यानपरायणा एकभक्तियुतासाचरात्रयो-
नवतागताः १७ पापक्षयस्यसंयोगात्प्रसन्नाशक्तिरब्रवीत् वरंवरयभद्रंतेतवयन्मनसेप्सितम् १८ जनन्युवा
च मृतंपुत्रप्रदेत्याशुप्रसन्नाभवचिताक्षणात् शक्तिरुवाच संजीवयाम्यहंपुत्रंस्कंधासिक्तमहीतले १९
समोयंचपितुः शापोब्रह्मशापोदुरत्ययः संप्रीणयत्स्वभर्तारंब्रह्मशापविमोचनात् २० पश्चाच्छक्त्यास्कंधासिक्तो
मृतोसौजीवितोभवत् नवरात्रमुपोषात्साकृतकार्योभवत्सती २१ इतिश्रीभविष्योत्तरपुराणेपृथुनारदसंवा
दे श्राश्विनमासमाहात्म्येनवरात्रमहिमवर्णननामसप्तदशोऽध्यायः १७ ७ पृथुरुवाच अन्यत्
कथयमेब्रह्मन्व्रतंबुद्धिप्रदंशुभम् यत्कृत्वालभ्यतेबुद्धिरिहामुत्रसुखप्रदां १ नारदउवाच ईषमासिसि
तेपक्षेद्वितीयायानुपोत्तम प्रातरुत्थायविधिवत्स्नायाच्छीतेनवारिणा २ अत्युत्तमनदीस्नानंतडागेमध्यमस्मृतम्
अधमंतुगृहेस्नानंनिषिद्धंचोष्णवारिणा ३ प्रातर्विधिंविधायादौमध्यान्हेजलसन्निधौ सरस्वत्याःपरांदिव्यामू
र्तिंचसिकतोद्भवाम् ४ चतुर्भुजांसावयवांमयूरवरवाहनम् पूजयेत्सरयाभक्त्याषोडशैरुपचारकैः ५ मितपुन- १५
ष्पोपहारैश्चमितवस्त्राक्षतादिभिः नैवेद्यंपायसंकृत्वादशयेज्जगदंबिकाम् ६ समाप्यप्रार्थयेच्छक्तिं चिच्छक्तिंस

र्वकामदाम् सद्बुद्धिंदेहिसत्पात्रंसत्कांतांसत्प्रजांयशः ७ सच्छीलंसद्धनंचायुःसद्विद्यांसत्समागमः निवेद्यपूजनं-
तस्यद्विजंसंपूजयेत्ततः ८ सक्तवर्णक्षीरपात्रंछादितंश्वेतवाससा द्विजवर्योपदातव्यंस्वशक्त्यादक्षिणान्वितम्
९ ननःकथांसमाकर्ण्यसरस्वत्याश्चसन्निधौ नमस्कृत्यजगद्धात्रींप्रवाहेतांविसर्जयेत् १० आहूतासिमयाभद्रे
पूजितासियथाविधि कुरुमेव्रतसाफल्यंगम्यतांनिजमंदिरम् ११ दंपत्यासहराजेंद्रत्र्यंभीर्यात्सायसंव्रती
सरित्तीरेप्रकर्तव्यंव्रतसद्बुद्धिदायकम् १२ देवालयेगवांगोष्ठेग्रहेचाश्वत्थसन्निधौ व्रतनानेनसद्बुद्धिःप्राप्यते-
नात्रसंशयः १३ अत्रार्थेकथयिष्यामिइतिहासंपुरातनम् माहिष्मत्यांपुरेराजाचंद्रसेनेतिविश्रुतः १४ कुबेर
इवसंपन्नःसर्वशास्त्रविशारदः क्षमदानामभार्यासीद्भर्तृवाक्यपरायणा १५ चंद्रसेनोपिधर्मात्मासर्वधर्मपरा
यणः नयापिनाभवत्पुत्रःपुत्रार्थेयत्नमाचरं १६ राजानंजरठंदृष्ट्वा क्षमदाचिंतयान्विता दासीदासांश्चकथयन्
कथंपुत्रोभविष्यति १७ पुंश्चलीभिश्चजारेभ्यपुत्रार्थे सुमदांतदा बोधयामासकर्जारिण्यःक्षमदारहसिस्थिता
१८ नराज्ञोलप्स्यसेपुत्रंवृद्धस्यानीवभामिनी तरुणीरूपसंपन्नातरुणाल्लप्स्यसेसुतम् १९ अतीवबलसंपन्नो-
भविष्यतिसुतस्तव जठराज्जरठोभावीगदार्तोच्चगदीभवेत् २० एतदर्थंत्वयाकार्यंतरुणासूत्रसंग्रहः अपुत्रस्य
सुखंनास्तिइहलोकेपरत्रच २१ इतिश्रुत्वावचस्तासांसुमदाविस्मयान्विता महत्पापमयाकार्यमनर्थजननिंदि
तम् २२ यास्यामिनरकान्घोरान्कथंकार्यंहितन्मया स्त्रियऊचुः भर्तृदेहेन्यदेहेवाकोभेदस्तुत्रदृश्यते २३
वृथाभीतिःकृतालोकेनदोषोजारकर्मणि सततंसेव्यभिचारोक्तोरोगार्तेनयथौषधम् २४ स्वकार्यंसाधयेत्प्रा-
ज्ञोयेनकेनापिकर्मणा तासांवचनमाकर्ण्यक्षमदात्तृष्टमानसा २५ तरुणंरूपसंपन्नंबलवंतंव्यलोकयत् तेन-
स्वसेविनारेमेनिःशंकंक्षमदातदा २६ तरुणीनांजारिणीनांनटपाखंडदासिनाम् दुष्टानांवीर्यहीनानांरहस्या

सामनर्थदः २७ दधारगर्भंसुमदाकालेनात्मीयसाततः अनन्यंचदृशास्कंभुचंद्रसेनोनिरीस्यतम् २८ पुत्रंप्रा
सूतस्कमदाजातकर्माकरोन्नृपः ततोवर्धननामास्यद्वादशाहेद्विजोरितम् २९ अष्टमेहायनेतस्यव्रतबंधंचकार-
ह अनेकविद्याभ्यासेननिपुणःसबभूवह ३० जातेविवाहेकालेनतरुणोवर्द्धनोभवत् मातरंपितरंबध्वानिग
डेस्थापयन्मुदा ३१ निगडेयोजयामासमान्यान्दृष्ट्वाश्वमोक्षिणः शरण्यान्पालयामासस्वयंराजाबभूवह ३२
वेदशास्त्रपुराणानिद्विजान्निंदयतःसदा परस्त्रियंपरधनंदृष्ट्वाहरतितत्क्षणात् ३३ आदंड्यान्दंडयभित्व
दंड्यांश्चैवाप्यदंडयन् चकारवर्धनोधर्मंदशग्रामपुरेवने ३४ तद्भयात्सकलालोकास्त्यक्त्वासर्वंगृहादिकम् कथ
यामासकृत्तांतंदेवनागिरसंमुनिम् ३५ आश्रमस्थंसुखासीनंध्यानस्थंशिष्यसंयुतम् नत्वाप्राचुर्मुनिवरंवि-
नयानतकंधराः ३६ त्राहित्राहिऋषेस्माकंराज्ञासंपीडिताभृशम् सर्वेविहायतत्रस्थंवयंयातानिवेदितुम् ३७
केनव्रतेनदानेनतपसावान्यथाकृपांकृत्वावदमुनेसम्यग्राजाभविष्यति ३८ अंगिराउवाच बुद्धि
मद्यदिव्रतंकृतंराज्ञायदाशुभम् बुद्धिर्भवतिसर्वेषामुपकारीनसंशयः ३९ जनाऊचुः स्त्रैणोन्मत्तोमहा
क्रोधीकथमाचरतिव्रतम् वयमेवकरिष्यामोराज्ञेसद्बुद्धिकारणात् ४० ततोनिवेदिततेभ्योव्रतंसद्बुद्धिदाय-
कम् तेपिचक्रुर्यथोद्दिष्टंश्रीमदांगिरसेनयत् ४१ व्रतस्यास्यप्रभावेनसद्बुद्धिंप्रापभूपतिः मातरंपितरंसर्वांश्चि
गडान्मुक्त्वांस्ततः ४२ सर्वान्जनानूसमाहूयपालयामासपुत्रवत् सद्बुद्धिव्रतचक्रेस्वयमेवजनेरितम् ४३
तेनपुण्येनसकलान्भुक्त्वाभोगान्यथेप्सितान् जगामचंद्रभुवनंतत्रस्थःसुखमाप्तवान् ४४ ब्राह्मणैःक्षत्रियैर्वै
श्यैःस्त्रीभिःशूद्रैश्चभक्तितः सकामैर्वापिनिष्कामैःकार्यंतत्तत्फलेप्सुभिः ४५ इतिश्रीभविष्योत्तरपुराणे
पृथुनारदसंवादे आश्विनमासमाहात्म्येसद्बुद्धिव्रतकथनंनामाष्टादशोऽध्यायः १८ ७ ५

सूतउवाच मासेऽश्विनेसितेपक्षेचतुर्थ्यांमाचरद्धृतम् महागणपतेःपूजाकर्तव्याविघ्नभीरुभिः १ स्व-
र्णादिधातुभिःकार्यामूर्तिर्गणपतेःशुभा कृत्वामानविधिमर्त्यःप्रार्थयेच्चवनस्पतिम् २ अपामार्गनमस्तेस्तुसमस्त
व्रतसिद्धये छिन्धिशीघ्रंवात्वंशुद्धिंदेहिमेव्रतकर्मणि ३ एकविंशतिकाष्ठानिगृहीत्वास्तुतिपूर्वकम् धावयित्वा
स्वदंतांश्चस्नानंकृत्वासमंत्रकम् ४ मध्यान्हेपूजयेद्भक्त्यादेवंविघ्नहरंप्रभुम् पंचामृतैःस्नापयित्वासिद्धिबुद्धिसम
न्वितम् ५ एकविंशतिपुष्पैश्चपत्रैश्चविविधैःशुभैः अंगपूजानामपूजाकर्तव्यापरमात्मनः ६ धूपदीपादिकंकृ
त्वानैवेद्यदर्शयेत्ततः अनेकरससंपन्नंभक्ष्यभोज्यसमन्वितम् ७ शाकोपशाकसंयुक्तंगोघृतेनसमन्वितम् गृहा
णदेवदेवेशसर्वकामप्रदोभव ८ हरितान्श्वेतवर्णान्वापंचत्रिपत्रसंयुतान् दूर्वांकुरान्मयादत्तान्गृहाणगणनायक ९
त्रीस्त्रीन्दूर्वांकुरान्गृह्यस्यर्पयेत्परमेश्वरं चिंतामणिर्विघ्नराजोगणनाथोऽघनाशनः १० सर्वविद्याधिपः
शांतोभक्तकामदुघःप्रभुः भक्तिप्रियोभक्तिगम्योभक्ताभीष्टफलप्रदः ११ विघ्नराजोगणपतिर्गणाध्यक्षोगणेः
श्वरः भालचंद्रोधूमकेतुःकश्यपोनंदकृद्विभुः १२ व्याहृत्यैतानिनामानिगणेशानिप्रियाणिच एकैकनाम्नादे
वेशत्रीस्त्रीन्दूर्वासमर्पयेत् १३ दक्षिणाफलतांबूलंमंत्रपुष्पनिवेदयेत् ततःप्रपूजयेद्विप्रंवाणंदद्याद्विजन्मने
१४ एकविंशतिपक्वान्नयुतंवंशस्यभाजनम् सतांबूलरक्तवस्त्राच्छादितंस्वकृतंशुभम् १५ सुवर्णदक्षिणाद
त्वाव्रतंसंपूर्णतांव्रजेत् युग्मंसपूज्यस्वाद्यैर्भोजयेद्भक्षयेत्स्वयम् १६ ब्राह्मणैःक्षत्रियैर्वैश्यैःशूद्रैस्त्रीभिःकु
मारिभिः व्रतकार्यप्रयत्नेनसंपूर्णफलसिद्धये १७ उत्तमाधममध्यानिनृणांकार्याणियानिच तानिसर्वाणिसिद्ध्य
न्तिव्रतेनानेननिश्चितम् १८ अत्रार्थेकथयिष्यामिइतिहासंपुरातनम् यत्कृत्वासर्वविघ्नेभ्यदूरादेवपलायते १९
अरण्यवासेमहतिसंकटेसमुपस्थिते नत्वायुधिष्ठिरःकृष्णंप्रोवाचविनयान्वितः २० युधिष्ठिरउवाच केन

दोषेणदेवैरानफलंतिमनोरथाः प्रतिकार्येषुविघ्नानिकार्यहानिःपुनःपुनः २१ एतन्मेविस्तरंब्रूहिसर्वलोकहिता-
य च श्रीकृष्णउवाच परान्दास्यतियेदुःखमात्मनःसुखलिप्सया २२ परकार्येषुविघ्नानियेकुर्वंतिनराधमाः
तेषांबहुतरंदुःखंफलंतिमनोरथाः २३ युधिष्ठिरउवाच तद्दोषपरिहारार्थंव्रतंकथयमेधुना २४ इति
श्रीभविष्योत्तरपुराणेपृथुनारदसंवादेआश्विनमासमाहात्म्येगणेशव्रतकथनंनामएकोनविंशोऽध्यायः १९ ७
श्रीकृष्णउवाच माहिष्मत्यांपुराराजावीरबाहुर्नराधिपः पुत्रपौत्रसमायुक्तः सर्वसंपत्समन्वितः १ कौशिक्या
सीत्प्रियास्यसर्वलक्षणसंयुता तथापिनाभवत्सौख्यंसदाप्राप्तमनोरथः २ सर्वकर्मसुविघ्नानिनचासोद्य
राऽत्तमम् एवंपुनःपुनःपश्यन्नयशःकार्यहानिकृत् ३ किंकर्तव्यंक्वगंतव्यंयेनदोषोलयंव्रजेत् प्रष्टुंचमहदा
रण्यंजगामनृपसत्तम ४ भ्रमन्भ्रमन्ददर्शाथत्यरण्यंजनवर्जितम् तत्रापश्यद्द्विजवरंभृगुज्ञानविदांवरम् ५
साष्टांगंप्रणिपत्याथतुष्णींतस्थौचतत्पुरः ध्यानंविसृज्याथमुनिरुवाचविनयान्वितम् ६ कोसित्वंचकुतोया-
तोनामकिंतेवदस्वमे किमर्थमिहचायातः किंतेदुःखंनिवेदय ७ राजोवाच माहिष्मतीनामपुरीतत्र-
स्थोहंनराधिपः वीरबाहुरितिनामसर्वसंपत्समन्वितः ८ सुहृत्पुत्रकलत्राप्तमंत्रीगणयुतोपिमे नसौख्यंनच-
मेहेतुःपूर्णोभवतुकश्चन ९ विघ्नानिसर्वकार्येषुसदाभग्नामनोरथाः यदिच्छामिनतल्लप्स्येतेनाहंदुःखितोमुने
१० एकाकीसकलान्हित्वाआगतोहत्वदंतिकं तत्रैतन्मयाप्राप्तराज्यंनिहतकंटकम् ११ सतिराज्येतिथि
फलोहेतुर्मेप्रत्यहंमुने कृपांकृत्वात्वनाथस्यतत्सर्वंकथयस्वमे १२ भृगुरुवाच त्वमासीःपूर्वजन्मनिब्रा
राजापुरजनः धनवान्सर्वसंपन्नःपाखंडिजनसंयुतः १३ सदाकुद्रजनस्नेहीत्यज्ञानजनसंवृतः वाक्यंशृणो
तिसर्वेषांयथावदतितत्तदा १४ पराधीनपरस्नेणःसदास्त्रीजनसंवृतः उद्धृतंचनाम्नावेपुराधास्तेभवत्पुरा

१५ सदाक्रूरमतिर्दुष्टःपरदाररतःशठः अत्यंतकृपणोधूर्तोधनार्थीधनतत्परः १६ धर्माधिकरणेराज्ञानियुक्तो
जनवंचकः अर्धहरतिविप्रेभ्यःस्वयदत्तापहारकः १७ पाखंडिनटखंडेभ्योदत्वादानानितद्धरन् राज्ञेप्रतिग्रहपूर्वद
त्वादास्येततोपरान् १८ एवमासीत्पुरोधास्तेयद्विजद्रव्यहारकः नत्वयात्यर्थिनेदत्तंश्रोत्रियायकुटुंबिने १९ हि
जवर्यायनोदत्तंविदुषेनिस्पृहायच तत्तथैवत्वकर्तव्यंकथितंचोद्धतेनयत् २० तेनदोषेणमहतात्र्यसत्प्रतिग्रहेण
च असद्धनव्ययेनैवत्यसदाचरणेनच २१ प्राप्तोसिपरमंदुःखंविफलस्तमनोरथः राज्येपिसतितंदुःखंसभा-
नपूर्वकर्मणा २२ कृतंकर्मचभोक्तव्यंनरैरावश्यकंबुधैः विघ्नानिस्करवहानिश्वसद्यःप्राप्तमनोरथः २३ एतस्य
कारणंप्रोक्तंशृणुराज्यस्यकारणम् कस्मिंश्चित्समयेराजन्मृगयार्थंगतोभयान् २४ हत्वामृगान्वनचरान्मध्यान्हे
जलसन्निधौ अन्यान्हत्वामृगगणास्तांस्तान्निपुर्गृहंप्रति २५ बभूवमृगयासक्तःपरिवारगणैर्युतः अस्तंगतेदि
नमणौतत्रावस्थितवान्वने २६ ब्राह्मेमुहूर्तेचोत्थायमृगान्हंतुंसमुद्यतः तदैकंदृष्टवान्राजाधावंतंपीवरंमृगम् २७
ययौतत्पृष्ठतोराजाविहायाश्वंचनांतरम् मृगस्तुतद्भयाद्गच्छन्दूरंवातेपपातह २८ तंधर्तुंपृष्ठतोराजासलिलं
प्रविवेशह अगाधसलिलेतस्मिन्नापश्यत्तंमृगंनृपः २९ मासेस्मिनेसितेपक्षेचतुर्थ्यामरुणोदये पश्यन्पश्यन्मृग
यातोनिर्जगामबहिस्ततः ३० आर्द्रवस्त्रोहिमेनातस्तत्रैकंदृष्टवान्द्विजम् परापकारिणंश्रेष्ठमिषस्नानार्थमा
गतम् ३१ तंगत्वायाचयेहस्त्रंविद्विएकाकिनंनृप सोपितस्मैददौचस्त्रमुपविष्टस्तदंतिके ३२ ततःसूर्योदयो
जातोराजातस्मैद्विजन्मने प्रार्थयामासपरयाभक्त्या तंचांगुलीयकंमुद्रांददौनमस्कृत्यसेनांदृष्ट्वागमद्गृ-
हम् इषस्नानेनसत्पात्रेस्वर्णदानेनतेनच ३४ संप्राप्तपरमश्रेष्ठराज्यंनिहतकंटकम् इतितेकथितःसर्ववृत्तांतः
पूर्वसंभवः ३५ अधुनाकथयिष्यामित्युपायःस्करवलब्धये इषमासेप्रकर्तव्यस्नानंचानुदिनंरवौ ३६ अततत्र

प्रकर्तव्यंसर्वविघ्नविनाशनम् शुक्लपक्षेचतुर्थ्यांतुईषमासिचरेद्व्रतम् ३७ सर्वविघ्नविनिर्मुक्तःसफलास्युर्मनोरथाः
सगरेणककुत्स्थेनजयंतेनमनीषिणा ३८ कृतंविघ्नविनाशार्थमन्यैराजर्षिभिःपुरा त्वमेवकुरुराजेंद्रसर्वान्कामान्
वाप्स्यसि ३९ प्राप्तेचाश्वयुजेमासिवीरबाहुर्नृपोत्तमः यथोपदिष्टंभृगुणाचक्रेतत्सन्निधौतनः ४० जगामस्वगृह
राजाप्राप्तवान्स्वमनेप्सितम् ४१ ॰ इतिश्रीभविष्योत्तरपुराणेपृथुनारदसंवादेआश्विनमासमाहात्म्येविंशोऽध्या
यः २० ७ नारदउवाच नवरात्रेप्रवृत्तेतुमहादेव्यामहोत्सवे शरद्यश्वयुजीब्रह्मन्पंचम्यांचविशेः
षतः १ उपांगललितादेव्याव्रतंचैलोक्यदुर्लभम् तदेतत्कथयिष्यामिसर्वलोकहितायते २ सर्वेऋषिगणाःपूर्व-
जग्मुःकैलासपर्वतम् स्कंदंतत्रामहात्मानमिदमूचुर्महर्षयः ३ ऋषयऊचुः महासेनमहाबाहोनंदनानंद
कम् आख्यातानिस्कपुण्यानिश्रुतानित्वत्प्रसादतः ४ कथात्वद्वदनांभोजप्रसूतांभूरिभूतयः नतृप्तिमधिगच्छा
मःपायंपायंसुधानिधिम् ५ शुश्रूषवोवयंदेव्याव्रतंतत्कथयस्वनः मनोभिलषितार्थानांसिद्धयस्मिन्सतिभवेत् ६
स्कंदउवाच साधुपृष्टमहादेव्यामाहात्म्यंमुनिपुंगवा वक्ष्यिसर्वंविधानेनतच्छृणध्वंजगद्धितम् ७ भृगुक्षेत्रेषु
राविप्राविप्रोभूद्गौतमाभिधः श्रुतिस्मृतिपुराणज्ञोधनीचबहुबांधवः ८ अनपत्यस्यतस्याथजज्ञातेजरतःसुतौ
श्रीपतिर्गोपतिश्चैवनामनीत्यकरोत्तयोः ९ अचिरेणैवकालेनसपत्नत्वमगाद्द्विजः तौतुबालौधनबंधून्हित्वातद्व
१० प्रविवेशदहन्सर्वान्स्वर्यातुंपतिनासह अथतेबांधवाःसर्वेहाकष्टमितिदुःखिताः समेत्यदुः
खिताश्चक्रुस्तत्क्रियांपारलौकिकीम् ११ अथसुरव्यः सपत्नोभूद्भ्रातासज्गृहधनम् आयुष्मतोसुतोगेहंनिजमा
नयदुर्मनाः १२ नास्तिचक्रधनंसर्वंताभ्यांकिंचिन्नवेददौ ततोमौंजीधरौबालौबंधुभिःकथितंवस्क १३ यथाच
तुःपितुर्द्रव्यंदेहिनोदेयमित्युत सतावूचेननद्रव्यंयुवयोःकेनभाषितम् १४ निर्गच्छतामगृहादित्यादिपुरुषव

हु तौतद्वचोभिर्निर्विण्णोबालोश्रीपतिगोपती १५ बभाषातेमियःकष्टंधिगहोपितृहीनताम् यावोदेशांत्रंयत्रस्थज
नोनास्तिकिंचन १६ अनाभ्यासेवस्कस्टदौजग्मतुर्दिशमुत्तराम् भिक्षाचारौबहून्देशान्वनानिसरितोगिरीन्
१७ समतिक्रम्ययतुर्विशालांनामतःपुरीम् कासारमीक्षाचक्रातेततोस्याःसन्निधौशुभम् १८ पुंडरीकव
नाकीर्णरक्तसंध्यासुशोभितम् संध्याभ्रभूषितंचारुयथातारांकितंनभः १९ श्रांतौपथिगतौबालौक्षणंविश्राम्य
तत्तटे आचम्यशिशिरंतोयंसस्नतुश्चयथाविधि २० गताध्वखेदौविप्राग्र्यौपुरमाविशतांततः वीथीचतुष्पथ
युतंचात्रगोपुरमंडितम् २१ देवतागारुचिरसौधराजीविराजितम् नानावीथीरतिक्रम्यविप्रावासमवापतुः २२
कथंचित्त्वर्थविप्रस्यक्षुत्पिपासार्दितौगृहम् ययतुर्वेदिकायांतावुपविष्टौश्रमातुरौ २३ स्वामीततःस्वगेहस्यविवे
कइतिविश्रुतः आगतौवैश्वदेवांतेसददर्शातिथिद्विजौ २४ अनापृच्छ्यश्रुतशीलंतथाचकुलनामनी ऋषिवसू
जयामासस्मरन्धर्मंसनातनम् २५ अथतौपूजयामासत्याह्लंसहचाबुना तौब्रह्मचारिणौविप्रौतोसपर्यांवि
लोक्यच २६ देशबंधुपरित्यागखेदमुच्छ्वावभूवतुः अथापृच्छत्कृपालुस्तौकौयुवांकुतआगतौ २७ किमर्थम
त्यवयसौनिर्गतौस्वगृहादिति तद्विवेकस्यवचनमाकर्ण्यश्रीपतिस्तदा २८ आनुपूर्व्येणसकलवृत्तांतंसमभा
षत श्रीपतिरुवाच पितृहीनाविनिज्ञात्वात्यक्तोबंधुजनेनच २९ आश्वास्यस्थापयामासस्वगृहेबहुवा-
सरम् प्रचक्रमेततःशिष्यैःसहाध्यायइतिश्रुतम् ३० बभूवतुश्चतौबालौगुरुशुश्रूषणेरतौ गुरोर्गृहेनिवसतो
रागतानिर्मलाशरत् ३१ फुल्लपद्मविशालाक्षीप्रसन्नेंदुशुभानना तस्यांसशिष्यमाचार्यंचरंतंव्रतमुत्तमम् ३२
पप्रच्छतुर्भोकिमिदमावाभ्यामितिकथ्यताम् ताभ्यामेवंकृतप्रश्नोविवेक इदमब्रवीत् ३३ इतिश्रीभवि-
ष्योत्तरपुराणेपृथुनारदसंवादेआश्विनमासमाहात्म्येउपांगललितोपाख्यानेएकविंशोऽध्यायः २१ ६२

गुरुरुवाच उपांगललितादेव्याव्रतंदेवर्षिपूजितम् सर्वकार्यकरंनृणामस्माभिःसमुपास्यते १ विद्याकामेनक र्तव्यतथैवधनकाम्यया सुतार्थिनाचकर्तव्यंव्रतमेतदुदीरितम् २ नारदउवाच विद्याकामौततोबालौव्रतमा चरतुद्विजौ भक्तितोगुर्वनुज्ञातोयथाशक्तियथाविधि ३ तौनत्वसादात्सकलशास्त्रवेदानवापतुः अन्यस्मिन्हायनेभ क्त्याविवाहार्थंचचक्रतुः ४ श्रीपतिर्गोपतिश्चैवव्रतमेतत्तपोधनाः अचिरेणार्थसंप्राप्तेमासिमाघेतयोर्गुरुः ५ स्वावि वाहोचितांकन्यानाम्नागुणवतीमिति विनीतायश्रुतवतेयूनेश्रीपतयेतदा ६ विचार्यबांधवैःसार्धंददौपुण्येनुवासरे पारिबर्हंबहुतदाददौदुहितृवत्सलः ७ विवेकोपिक्षुद्लभेसानुरागोविलोक्यतौ अन्याब्दंतुपुनश्चैतद्व्रतंदेव्याःप्रचक्रतुः ८ भातरौचनिजंदेशमिच्छंतौचधनादिकम् अथान्येह्निकस्मिंश्चित्तावुपाध्यायमूचतुः ९ स्वामिन्युष्मत्प्रसादेन लब्ध्वाविद्यांतथावस्तु अनुज्ञांदेहिगच्छामोनिजंदेशमितःपुनः १० इत्याकर्ण्यसमालोच्यशुभवासरमादृतः स्वयंप्रेष यितुंविप्रस्तौताकन्याचनियोयौ ११ अथदेव्याःप्रसादेनपितृव्यस्यनयोःकिल अनशनेमनिजानागतौश्रीपतिगोपती १२ निर्गतौकगतौदेशंवसंतौकेनचिंतयन् लोकेनिंदांमाकुर्यान्नयोरन्वेषणेमतिम् १३ ददृशुस्तौततःसोपिविनिर्या यनिजान्पुरान् तद्वनगरग्रामोविवेकारव्योद्विजोत्तमः १४ सशिष्यःकन्यकासार्द्धंक्रममार्गेशनैःशनैः ततस्तेषां संप्रजानिसगमोद्विजपुंगवः १५ विदांचकारतौरुच्छ्रान्मध्येवयसिसंस्थितौ भवतामेवसामीप्यमागंतुप्रास्थितांव यम् १६ इतिश्रुत्वाविवेकस्यवचनंमुदितोभवत् आलिलिंग्यततोबालौमूर्ध्निजिघ्रन्पुनःपुनः १७ पादौनतागुः णवतीविवेकेनविरूपिता आशीर्वादैर्बहुविधैस्तांसुषामप्ययोजयत् १८ अथतेमुदिताःसर्वेभृगुक्षेत्रंययुस्तदा ज्ञातिभिःसहसंगम्यशृण्वद्भिस्तद्विचेष्टितम् १९ तौपितृव्यगृहेकाश्चिद्दुःखितौदिवसांस्तदा लब्धवंतौधनंगेहंनि- जंश्रीपतिगोपती २० मुदितस्तदनुज्ञातोविवेकस्वापुरीययौ श्रीपतिर्गोपतेश्चक्रेविवाहमचिरात्तदा २१ तावकचेत

सौख्यंचकतुर्हिजतर्पणम् श्रीपतिःश्रद्धयायुक्तःकनीयान्व्ययशंकितः २२ विचार्यभार्ययासार्द्धंविभक्तःश्रीपतेरभूत्
संभोगान्विविधान्भुंजन्प्रेमतोधनसंपदा नदेव्याराधनंचक्रेगोपतिर्धनलंपटः केनचित्त्वथकालेननष्टंतस्यधनंधनम्
२४ अकिंचनोगतश्चिंतांभार्ययाश्वासितस्तथा तवभ्रातृग्रहेविप्राभुंजंतेबहवस्तदा २५ गच्छचानुदिनंचांतेतत्रभो-
क्तुंस्फुटंस्थितम् एवंभोजनवेलायामागत्यागत्यतद्गृहम् २६ भुंजन्भुंजन्भिजगृहंगतोसौबहुवासरम् कदाचिदागतो
यावद्गोपतिर्भार्ययासह २७ उपविष्टेषुविप्रेषुभोक्तुमाविंदतासनम् अथान्नराशेःसामीप्यंभोजनायक्षुधातुरम् २८
उपविष्टंगोपतौतुभार्ययासनिवारितः अस्मादुच्छिष्टवेतूर्णंत्वमुच्छिष्टंकरिष्यसि २९ तिष्ठतिष्ठक्षणंचैकंपश्चाद्भुंक्ष्वे-
तिचाब्रवीत् गोपतिर्भार्ययासाकंततोविमनसावुभौ ३० अभुक्तेवतुनिष्क्रांतोययतुर्निजमंदिरम् ततःसजायोपवा
चनिजमार्गंविचिंतयन् ३१ भ्रात्रासममयाचित्तंसंविभक्तमपिप्रिये निर्धनोहंधनीजायान्भ्रूयतामत्रकारणम् ३२
पुरावाभ्यांगुरुकुलेव्रतमाचरितंशुभम् उपांगललितादेव्याविद्यादिसकलंवरम् ३३ प्राप्तंमयातत्सकलंपरित्यक्तंप्र-
मादतः तत्परित्यक्तवेश्रीपतिनानेस्माच्छ्रीस्तंस्फुसेवने ३४ गतमयातत्यागेनयत्प्राप्ततत्प्रसादतः तस्माद्गृहंतदाभोक्ष्ये
यदाद्रक्ष्यामिनाशिवाम् ३५ इतिश्रीभविष्योत्तरपुराणेपृथुनारदसंवादेआश्विनमासमाहात्म्येललितोपाख्यान
द्वाविंशोऽध्यायः २२ ऋ सूतउवाच इत्युक्तानिर्गतस्तस्माद्गृहादकृतभोजनः तद्भार्याचिंतयाविष्टा
स्थापितस्थावनस्थती १ भुक्तवत्सुब्राह्मणेषुश्रीपतिःपर्यपृच्छत कुगतोगोपतिरिति तच्छ्रुत्वासोपिदुःखितः २ गो
पतिस्तुसरिद्दुर्गवनानिबहुशोभ्रमन् अपृच्छत्पथिकान्मार्गेनदेव्याःपदमभ्यगात् ३ पंचमेवासरेप्राप्तंक्षुत्पिपासार्दितो
४ अलब्धदर्शनोदेव्यादुःखितोनिपपातह ४ तंकृच्छ्रगतमालोक्यभवानीभक्तवत्सला कृतापराधमपितमनुज
ग्राहवैतदा ५ गतमूर्छंसमुत्थायदिगंतानवलोकयन् ददर्शपुरतोगोपंचारयंतंगवांगणम् ६ तंदृष्वाकिंचिदा-

स्वस्ययथौतस्यांतिकंशनैः अपृच्छत्कोभवानास्तेकुत्रत्यः कुतआगतः ७ कोपंदेशःकवासोस्तिकिंपुरंनामबलव
निशम्यवचनंतस्यवक्तुंगोपःप्रचक्रमे ८ गोपउवाच उपागनामनगरमुपागोनामभूपतिः उपांगललितादेव्यावि
द्यतेतत्रमंदिरम् ९ तत्रत्योहमदूरेणत्यागतोगोधनैःसह इत्याकर्ण्यवचस्तस्यविप्रः संमुदितोभवत् १० सगोप
सहितःसोपिविवरप्रविवेशह दूराद्ददर्शभुवनपुरमध्यतपोधनाः ११ उपांगललितादेव्याःस्फटिकगगनालिहन् सौ
वर्णनविचित्रेणकलशेनोपशोभितम् १२ यथोदयाचलशीर्णदधानभानुमंडलम् त्वरितोगोपमामंत्र्यप्रासादसय
योमुदा १३ प्रणम्यदंडवत्क्षिप्र कृतांजलिपुटस्थितः उपांगललितादेवीमनस्तोतुमचक्रमे १४ गोपतिरुवा
च नमस्तुभ्यंजगद्धात्रिभक्तानाहितकारिणि जगद्धीतिविनाशिन्यैसर्वमंगलमूर्तये १५ हत्यानिशुंभमहिषप्र
भृतीन्सुरारीनिंद्रादयोनिजपदेषुययाभिषिक्ताः लोकेत्ययाचनगृहीतसमावतारेमातःप्रसीदवरदेकुरुमेनुकपाम्
१६ त्वामुक्त्येमुनिजनाः कुटिलीकृतांगीदेवींनिजेवपुषिकुंडलिनीभजंति भक्त्यैवदेविमनुजाः कनकारविंदबद्धास
नामविरनंकमलास्तवंति १७ सापराधोस्मिशरणं प्राप्तस्त्वाजगदंबिके इदानीमनुकंप्योहंयद्दृष्ट्यासिकरोमितत् १८
इतिस्तुत्वाथशर्वाणींप्रणम्यचपुनःपुनः कृतसंध्याविधिस्तत्रशेतेस्माकृतभोजनः १९ स्वमेमूर्तिमयीदेवीविप्रमेचस
मादिशत् गोपतेवत्सतुष्टाहंगच्छोपांगमहीपतिम् २० तत्पूजनकरंडस्ययाचयस्वविधानकम् तत्पूजयनिजगृहे परा
मृद्धिमवाप्स्यसि २१ स्वप्नइत्यात्मसंदेशोजल्पेगोपतिस्तदा राजदर्शनवेलायांप्रभातेविमलेसति २२ सप्रविष्टोनृप-
सभांप्रनीहारनिवेदितः राज्ञासंभाषितस्तत्रविषसादासनेशुभे २३ पृष्टश्चागमनेहेतुंययाचेनृपतिंतदा देव्यर्चनकर
डस्यपिधानंदेहिमेनृप २४ इत्यर्थितःसविप्रेणजातादेशोप्यदारणात् पिधानकनमस्कृत्यतस्मैवासोधनानिच २५ आ
शीर्भिरभिनंद्यायतमामंत्र्यसभूमिपम् उपांगललितादेव्याःप्रासादपुनरागमत् २६ ललितांप्रणिपत्याथत्वरितोनिर्ययौ

बिलात् समीपेस्वपुरंदृष्ट्वातद्गेगृहमुपागमत् २७ रुदद्भिः सहसंगम्यसर्वंतत्कथयन्मुदा पूजयित्वापिधानंतद्वि
दधेपारणंमुदा २८ एवमाराधयन्सोपिससमृद्धोभवत्पुनः सोपितत्रसमारेभेद्विजाय्योबहुवासरम् २९ एकातस्या
भवत्कन्याललितानामसुंदरी सातत्पिधानमादायविहर्तुयातिसर्वदा ३० प्रमादत्वात्प्रियत्वाच्चपितृभ्यामनिवारि-
ता ३१ इतिश्रीभविष्योत्तरपुराणेपृथुनारदसंवादेऽश्विनमाहात्म्येललितोपाख्यानेत्रयोविंशोऽध्यायः २३

ऋ नारदउवाच कदाचित्सावयस्याभिःसाकंगाजलेशुचौ क्रीडतीदृशेनोयेनीयमानंकलेवरम्
१ सापिधानेननसिंचंतीत्यन्याश्चाजलिनातदा तत्पिधानप्रभावेनसमुत्तस्थौकलेवरम् २ ससर्पदष्टउत्तस्थौततो
देव्याःप्रसादतः ललितानाद्विजंदृष्ट्वामनसाचकमेपतिम् ३ जुहावाभ्यवहारायजनकस्यनिकेतने मार्गेचपरिपप्रच्छ
कुलशीलादिनस्यसा ४ सोपिसर्वंसमाचख्यौगुणराशीतिनामच ललितानामत्रयामासगुणराशीतिनामच ललि-
तामत्रयामासगुणराशिमितिद्विजम् ५ परिविष्टेषुचान्नेषुपितुर्मेवेश्मनिद्विज गृहीत्वापोशनेभुक्त्वा भार्यार्थंमांत्वम-
र्थय ६ मयानुमोदितःस्नातः समातुभ्यंप्रदास्यति यथोक्तगुणराशिस्कृतथासर्वंचकारच ७ गोपतिर्भार्यया सा-
र्द्धंसमालोच्यचबांधवैः परीक्षितायविप्रायविद्यया कुलशीलया ८ प्रतिजज्ञेततःकन्यांललितांगुणराशये शुभे-
मुहूर्तेचतयोर्विवाहंकृतवान्प्रभुः ९ वरायब्राह्मणेभ्यश्चददौबहुधनंमुदा विदधेचतयोर्गेहंनातिदूरेचवश्मनः १०
तत्रोषतुःसानुरागौमित्स्यौदंपतीचिरम् विधानंचतयानीतंनिजंललितयासह ११ शनैस्कृतघ्नंसर्वंगोपतेरगमद्गृहा
त् गुणराशिर्धनीजातोमहादेव्याःप्रसादतः १२ तत्पिधानकरंडस्यजनन्याबहुवासरम् याचितापिनवैप्रादाल्लो-
तापूजनंगृहे १३ अथसागोपतेर्जायातस्येवानर्चनाद्गृहम् चिन्तंचसमचिंत्यार्थंजामातरमघातयत् १४ समिधार्थं
वनंयातंचयंतद्गृहमाययौ शोचंतीललितांकन्यांसनुदेव्याः प्रसादतः १५ उत्थापविपिनादेत्यभुक्त्वाशेतेस्करंगृहे

पादसंवाहनंतस्यकुरुतेललितानघा १६ तंदृष्वादुःखिनाभूमौप्रणिपत्यमुहुर्मुहुः ललिताकृत्स्नतत्पृष्टानिजमाहत्यपा-
नकम् १७ गुणराशिस्तदातस्यैप्रायश्चित्तंददौबहु आत्मनोबहुकालेनकृच्छ्रादभिपुनाद्भुवः १८ श्रीपतेश्चलालक्ष्मी
समालोक्यतपोधनाः गोपतिस्तमथापृच्छत्तातत्ववर्तसेकुथम् १९ किमाचरसिकल्याणंयेनश्रीश्चलात्वयि इतित-
स्यवचःश्रुत्वाश्रीपतिर्विस्मितःपुनः २० अस्माभिस्तहूतंदेव्यायत्कृतंगुरुमंदिरे तद्विस्मृतत्वयासर्वंतेनश्रीस्तेक्षयग
ता २१ उपागललितादेव्याव्रतंकुरुपुनःशुभम् सोपिभक्त्याव्रतंचक्रेपुनर्भात्रोपदेशितम् २२ लेभेचपरमामृद्धिंपुत्रां
श्चबहूधानथा उपागललितादेव्याःकुर्वन्नारायणंभुवि २३ कृतमन्यैश्चबहुभिस्तैस्तुलब्धा मनोरथाः विधानंतस्यव
क्ष्यामितच्छृणुध्वंतपोधनाः २४ शुक्लपक्षेतुपंचम्यामिषेमासिचरद्व्रतम् गर्जतिसंध्ययोस्त्याज्येदिनवृद्धिक्षयव-
गताः २५ निर्वृत्यावश्यकंकर्मशुचिरागौविवर्जितो चत्वारिंशत्तथाचाष्टौकल्पितानिविधानतः २६ दंतकाष्ठान्युपादा
यतडागंवानदींव्रजेत् दंतधावनपूर्वाणिमज्जनानिसमाचरेत् २७ ततोयथाविधिस्नात्वाशुक्लवासाग्रहंव्रजेत्
ततोमंडपिकांकृत्वाशुचौदेशेमनोरमाम् २८ सौवर्णींप्रतिमांकृत्वाशुचौदेशेमनोरमां उपचारैःषोडशभिरभिमंत्रैः
समाहिताः २९ ततोजागरणंकृत्वागीतवाद्यपुरःसरम् नामचोगुरवेदद्यान्निशिवास्याद्विसर्जनम् ३० व्रतमेवतुयः
कुर्यात्सुत्रवान्धनवान्भवेत् विद्यावान्रोगनिर्मुक्तःसुखीभोगीचजायते ३१ अवैधव्यंचलभतेस्त्रीकन्यावरमुत्तम
विजयंपुष्टिमारोग्यंवांछितार्थंप्रयच्छति ३२ इत्येत द्व्रतमाख्यातंसेतिहासमहर्षयः शृण्वन्यश्च नरोनारी-
क्त्येवसुखमाप्नुयात् ३३ नारदउवाच इत्येतत्कथितंसर्वंललिताव्रतमुत्तमम् येकुर्वंतिसदाभक्त्यानतेनि
रयगामिनः ३४ इतिश्रीभविष्योत्तरपुराणेपृथुनारदसंवादेआश्विनमासमाहात्म्येचतुर्विंशोऽध्यायः २४

२१

२५ नारदउवाच अथापरंवदिष्यामिदशांगललिताव्रतम् यत्पूर्वंयज्ञरूपायकृष्णायामिततेजसे १

पप्रच्छकुंतीतनय श्चिंताकुलितमानसः युधिष्ठिरउवाच देवदेवजगन्नाथलक्ष्मीप्रियजनार्दन २ कथयस्वकरम्भेः
षदशांगललिताव्रतम् कृतएवसमुत्पन्नाकस्मात्पूज्यतमाभुवि ३ पूजिताकाफलप्राप्तिःकथयस्वममप्रभो श्रीकृष्णउवा
च पुरात्रेतायुगेपार्थजातोदशरथोमहान् ४ तस्यभार्याचकौसल्याऽपुत्रासापतिव्रता सर्वाभामवनेकश्चिदेकशृंगोमुनि
दा ५ स्वागतंचकृतंराज्ञासोपविष्टोवरासने तेनराजामुनिश्रेष्ठोवस्त्रालंकारभूषणैः ६ पूजितःपराभक्त्यातुष्टोमुनि
रोब्रवीत् मुनिरुवाच तुष्टोहंनवराजेंद्रभार्ययासहितायते ७ सौभाग्यंचवरंब्रूहिकिंतेभीष्टंददामितत् रा
जोवाच यदितुष्टोसिमेतातत्पुत्रोहमृषीश्वर ८ नीर्यूंवाव्रतमेकंवानद्वदस्वमहामुने ऋषिरुवाच शृ
णुराजन्नवहितोव्रतानामुत्तमव्रतम् ९ कर्तव्यंपुत्रकामार्थंसौभाग्यादिकरंनृप रोहिणीनामचंद्रस्यभार्यापूज्या
प्रयत्नतः १० सानुष्टापुत्रपौत्रांश्चनवदास्यतिपार्थिव दशरथउवाच कस्मिन्मासेतुसपूज्यानिशोकस्यांवद
प्रभो ११ ऋषिरुवाच आश्विनेचसितेपक्षेदशम्यांप्रयतःशुचिः सौवर्णीकारयेद्देवीं पूजयेत्कुसुमैःशुभैः १२
दिनानिदशसंपूज्याचतुर्थ्यांतुसमापयेत् कूष्माडमातुलिंगादिफलैर्दशविधैर्नृप १३ गंधपुष्पैर्धूपदीपनैवेद्यैर्दशभिर्नृ
प अर्घ्यैश्चदशसंख्याकैर्वायनैर्दशभिस्तथा १४ प्रदक्षिणानमस्कारैर्दशभिर्दशभिर्नृप ततोमंगलवाद्यादिगीतनृत्या
दिकारयेत् १५ चंद्रोदयेतुसंप्राप्तेअर्घ्यंनैवेद्यमेवच शंखेतोयंसमादायसपुष्पफलसंयुतम् १६ जानुभ्यामवनीस्पृ
श्यचंद्रायार्घ्यंनिवेदयेत् पंचरत्नसमायुक्तंदशपुष्पफलैर्युतम् १७ मूर्ध्निस्थितेनपात्रेणचंद्रायार्घ्यंनिवेदयेत् नमस्ते
देवदेवेशिरोहिणीसर्वकामदे १८ सोमेनसहितेदेविगृहाणार्घ्यंनमोस्तुते एतद्व्रतंनृपश्रेष्ठ दशवर्षाणिकारयेत् १९ उद्या
पनंततःकुर्याद्दशवारंतुभक्तितः स्वशाखोक्तविधानेनत्वधिवासनपूर्वकम् २० ऋत्विजोदशसंख्यातानेकमाचार्यमेवच
दशसंपाद्यकलशान्सुगंधतोयपूरितान् २१ सवस्त्रासहिरण्यांश्चब्राह्मणायनिवेदयेत् अशक्तोदशवर्षांतेएकनोद्यापं

नंचरेत् २२ सौवर्णीरोहिणीकार्यावंद्रस्तुरजनस्यच अष्टांगुलः शशीप्रोक्तोरोहिणीचतुरंगुला २३ गृहीत्वाकांस्यपात्रे
तुसोमेनसहितान्यसेत् पुष्पमंडपिकामध्येस्थापयेच्चविधानतः २४ पूर्वोक्तेनविधानेनस्थापयेल्लितांततः आचार्यं-
वरयेत्सूर्ववेदशास्त्रविशारदम् २५ रात्रौजागरणंकुर्यात्पुराणश्रवणादिभिः प्रभातेतुपुनःपूजांततोहोमंसमाचरेत् २६
दूर्वाष्टशतकंहुत्वापंचस्वाद्यंतथैवच गौरीर्मिमेनिमंत्रेणदूर्वाहोमंसमाचरेत् २७ नमोव्यंतिमंत्रेणसघृतपंचखाद्य
कं पीठसोपस्करंचैवत्याचार्यायनिवेदयेत् २८ युग्मानिदशसंपूज्यवस्त्रालंकारभूषणैः गोदानदक्षिणांदद्याद्घृतसपू
र्णंहेतवे २९ एवंयः कुरुतेभक्त्याधनपुत्रानवाप्नुयात् सौभाग्यपुत्रसंपत्तिप्रवैधव्यंपतिव्रता ३० ऋष्यशृंगप्रसादेनप्राप
पुत्रंचनृपः शृणुष्वत्वयदाख्यानपुरावृत्तंनराधिप ३१ स्कमतिर्ब्राह्मणःकश्चित्तस्यभार्यादयावती दयावत्यासमपुत्राःसु
नदाकन्यकाभवत् ३२ स्कमतेर्दुहितराजन्स्त्रीचिन्हादशवार्षिकी पितादद्यौद्विजेंद्रायशमीकार्यद्विजन्मने ३३ ब्राह्मेण
विधिनाराजन्विवाहस्तत्कृतस्तयोः लाजाहोमेसमारब्धेसमिधातर्गतःफणी ३४ दंशंकृत्वाशमीकस्यतत्क्षणात्पतिता-
भुवि सुनंदावामभागेतुमृतंदृष्वारुरोदह ३५ ततःसुनंदादुःखेनमूर्छयापतिताभुवि रुरुदुश्चजनाःसर्वेस्कमतिर्भार्ययास
ह ३६ तत्रराजादशरथःसात्वपूर्वमिदंवचः मृत्यूसर्वस्यनियतोरोदनेननगच्छति ३७ तस्मान्नरोदितव्यंहिक्रियाकार्या-
स्वशक्तितः ततःशवंस्मशानेतुअग्नियोज्यंशवस्यतु ३८ एतस्मिन्नंतरेतत्रवाणीचाकाशसंभवा एववेत्थमहाभागाःशमि-
कोजीवयिष्यति ३९ उपायस्तंशिवेनोक्तःकैलासेगौरिजांप्रति तंशृणुध्वमहाभागाः कथयामिसमाहितः ४० मात्राकृतंद-
शरथललिताव्रतमादरात् तस्यव्रतस्ययत्पुण्यंदुहित्रेयंदिदास्यति ४१ तेनपुण्येनभर्तास्याजीवयिष्यतिवैध्रुवम् श्रुत्वाचा
काशवाणींतुमातापुण्यददौतदा ४२ तेनदत्तेनपुण्येनशमीकोजीवितस्तदा राजासर्वजनैःसार्द्धंस्मशानात्स्वगृहययौ
४३ जामातातुशमीकोपिस्वग्रामप्रययौमुदा विवेशुःस्वान्गृहान्सर्वेसाधुसाध्वीतिचाब्रवन् ४४ नारदउवाच इत्याख्या

नंपुरावृत्तंभृशमाश्चर्यकारकं दशांगललितारव्यानंभक्त्यायःशृणुनेनरः ४५ इतिश्रीभ० आश्वि० दशरथललिताव्रतनिरूपणनामपंचविंशोऽध्यायः २५ ७ नारदउवाच शृणुराजन्प्रवक्ष्यामिएकादश्याःकथानकं यत्पूर्वंऋषयःसर्वेनैमिषारण्यवासिनः १ प्रणम्यसूतंविधिवत्पृच्छुःपरमादरात् ऋषयऊचुः सर्वविद्यानिधेःसूतश्रुतं तद्वचनामृतम् २ शुक्लाश्विनस्यमासस्यकथयस्वहरिप्रियाम् सूतउवाच शृण्वंतुऋषयःसर्वेधर्मायकथितपुरा ३ पृच्छतश्चोपकारायसर्वकामफलप्रदं श्रीकृष्णउवाच शृणुराजन्प्रवक्ष्यामिएकादश्याविधिंशुभम् ४ दशम्याप्रातरुत्थायविधिवत्स्नानमाचरेत् कृत्वानित्यविधिंपश्चात्पूजयेत्पुरुषोत्तमम् ५ रमायुतस्वर्णमयंपूजयेद्धिजितेंद्रियः संप्रार्थ्यदेवदेवेशंव्रतसिद्धिंकुरुष्वमे ६ एकादश्यामपितथापूजयेद्रमयायुत कमलैःकेतकीपत्रैर्धात्रीपत्रैस्तथादलैः ७ कुंदैश्चमुनिपुष्पैश्चतुलस्याःकोमलैर्दलैः पूजयेत्परमात्मानंसंप्रार्थ्यचपुनःपुनः ८ एकादशीव्रतंदेवनिर्विघ्नंकुरुमाधव सहस्रतुलसीपत्रैर्बिल्वपत्रैस्तिलैर्यवैः ९ पूजयेत्परयाभक्त्याफलैर्नानाविधैस्तथा रात्रौपूजापुनःकार्याजागरंहरिसन्निधौ १० तच्चरित्रैः पुराणैश्चगीतनृत्यस्तवादिभिः हादश्यांचतथाकुर्यात्पूजनंपरमात्मनः ११ द्वादश्यांचैवभोक्तव्यंब्राह्मणैःसहचोत्तमम् द्वादश्यांनियमान्कृत्वाव्रतपूर्णफललभेत् १२ एवव्रतंप्रकर्तव्यंशूद्रविट्क्षत्रब्राह्मणैः स्त्रीभिश्चैवप्रकर्तव्यंव्रतंश्रीहरितुष्टये १३ गुर्विणीभिःप्रसूताभिर्बालवृद्धातुरैर्विना क्षुधायुतैरशक्तैश्चकार्यांतरवशैरपि १४ ब्राह्मणेभ्यःप्रकर्तव्यंदक्षिणाभिःसंतोषयेत् व्रतस्यफलमाप्नोतिनान्यकार्याविचारणा १५ द्वादश्यांदानयोगेनविष्णोःप्रीतिपरोभवेत् उदकुंभंघृतंस्वर्णंतिलाश्चोपानहौपयः १६ कुष्मांडमातुलिंगंचदानात्पूर्णफलंलभेत् शालग्रामशिलादानान्नपुनर्जन्मभाग्भवेत् १७ शालग्रामंत्रयंविष्णुंसर्वदेवस्वरूपवान् ययध्यायतेवैतत्रससदैवाक्षिगोचरः १८ द्वादश्यामस्यदानेनस्वयंविष्णुःप्रसीदति तस्माद्व्रतंप्रकर्तव्यंपूज्योभगवतिनिश्चितं १९ अज्ञानतःकृतेनापिचैकुंठंलभतेसुखम् अत्रार्थेकथयिष्यामिइतिहासंपुरातनं २० पुरासीत्भानुनगरेब्राह्मणोगौतमाभिधः पत्नीपुत्र

विहीनश्चजातोदैवेनपर्यटन् २१ ग्रामात्ग्रामांतरंगच्छन्भुंजन्भुंजन्गृहेगृहे सर्वकर्मपरिभ्रष्टोदारिद्र्येनापिपीडितः २२ यदृच्छयागतःकाचिच्छुभावैष्णवपालिताम् भ्रमत्प्रतिग्रहेविप्र मध्यान्हसमुपागतः २३ भिक्षादेहिस्तुधायुक्तंद्विजंज्ञात्वाद्विजोत्तम तेप्येननैवनैवेतिभिक्षाचैकादशीदिने २४ नदातव्यंनभोक्तव्यमेकादश्यांकदाचन निवारितोपिहिपुनर्दैहिदेहिवदन्मुहुः२५ नलब्ध्वाहिदिवातेनविनिद्रःक्षुधयाभवत् रात्रौस्मरन्हृषीकेशंप्रभातेव्याकुलोभवत् २६ तस्मिन्वसरेदत्तंवैष्णवेनफलंकरे तद्गृहीत्वाददौतस्मैत्यनेनप्रीयतांहरिः २७ फलाशभक्षयन्किंचिज्जहौप्राणान्हरिंस्मरन् दिव्यरूपःसमभवद्विष्णुदत्तादिभिर्वृतः २८ दिव्यंविमानमारुत्यवैकुंठंसजगामह अतोनरेणकर्तव्यमाश्विनेकादशीव्रतम् २९ इतिश्रीभ॰ आश्विनमा॰ एकादशीव्रतकथननामषड्विंशोऽध्यायः २६ ४ नारदउवाच त्रयोदश्यांमहाभागत्र्यशोकत्रिदिनव्रतं कथयामिविशेषेणसीताशोकहरंपरम् १ शोकाकुलेनधर्मेणदग्धानंदवकीसुत प्रणम्यपृष्ठवान्देवव्रतशोकहरंपरम् २ श्रुत्वैवकृपयादेवोमाधवोवाक्यमब्रवीत् कृष्णउ॰ शृणुराजन्प्रवक्ष्यामित्र्योध्यायाव्रतमहत् ३ वसिष्ठेनमुनींद्रेणसीता ।:सन्निवेदितम् विधायरावणवधंयदारामःपुरेभ्यगात् ४ तदादेवीप्रणम्याथवसिष्ठंवाक्यमब्रवीत् सीतोवाच भगवन्दंडकारण्येरावणेनहृतापुरा ५ नजानामितदाकिंचिदात्मीयंविकलेंद्रिया मासदशोषितातत्रराक्षसेनहृतासती ६ अशोकवृक्षप्रणताविशोकात्वंभविष्यसि तथेत्युक्तंमयाब्रह्मन्यथोक्तंत्रिकुटाचल ७ ततःप्रभृत्यहंशश्वदशोकव्रतमारभेत् तेनव्रतप्रभावेनहनुमान्पवनात्मजः ८ शतयोजनविस्तीर्णंतीर्त्वासागरमव्ययम् मयादिष्टानृपश्रेष्ठसोभिजातोमहाबलः ९ पुनश्चकुशलीजातोदग्ध्वालंकांमहाबलात् ततोमेप्रत्ययोजातोव्रतस्यास्यमहामते १० अस्यचव्रतराजस्यप्रभावेनाभयोहरिः ततःकैश्चिद्दिनैर्भर्तामेराघवोबली ११ निहत्यरावणंसंख्येमांविशुद्धांगृहीतवान् तदहंभगवन्ब्रह्मन्पृच्छामित्वांदृढव्रत १२ अशोकस्यप्रभावंमेवक्तुमर्हस्यशेषतः व्रतस्यतस्यपुण्यंतुपुराणोक्तंमहीतले १३ अथवास्करलोकेषुस्करनारीनिषेवितम्

वसिष्ठउवाच एवन्मेनज्जनकजेयथावदसिस्कव्रते १४ अशोकस्यप्रभावेननदेवासमयाधुना शृणुचात्रमयाख्यातंनंद
नेदिव्यकानने १५ बृहस्पतिमुखाच्छुत्वायज्ञातंपरमाद्भुतं वृत्राभिभूतोमघेणहतोदेवान्महास्करः १६ विस्मसत्वाब्रूहिहो
निर्यस्यधर्मेणजायते ब्रह्महत्यामवाप्याथदेवेंद्रोनष्टचेतनः १७ त्रैलोक्यराज्यंत्यक्तुममज्जारिभयार्दितः एतस्मिन्नंतरे
देविनहुषोनृपसत्तमः १८ त्रैलोक्यराज्यसकलंजहारबरदर्पितः ततःशचीप्रव्यथितात्ततराज्यमवेक्ष्यसा १९ नदनांतरमासा-
द्यतपस्तेपेसुदुष्करम् तांदृष्ट्वाधर्मनिरताबृहस्पतिरुदारधीः २० आगत्यनंदनंदेवीवाक्यमाहमहातपाः बृहस्पतिरु० किं
मर्थंतप्यसेदेवीतपःपरमदुश्चरं २१ त्वयायत्क्रियतेदेवीनपसोब्रूहिकारणं शच्युवा० हताभिभूतदेवेंद्रत्ततराज्यंहतहिज
२२ कृप्रनष्टचतंविप्रनजानेहमियादिनि क्वनिष्ठनिमुनेब्रूहिस्करात्शत्रुनापनः २३ प्रसादकुरुमेदेवसंयोगंतेनचाप्नुयाम्
वाक्पतिरु० शृणुपौलोमिदेवेंद्रोयथानष्टोभयातुरः २४ मानसाभसिसंभूतपंकजांतरमाश्रितः बृहत्त्याग्रभावेनउद्वेगगु
रुमाश्रितः २५ अभिभूतमिवायस्यंततोप्सुनिलयंगतः कामतपःप्रत्ययेनसर्वप्राप्स्यसिसुव्रते २६ बहूकामोप्सितंयस्मा-
त्तपसालभ्यतेफलं स्त्रीणांपुष्टिकरत्वेकव्रतप्रोक्तस्वयंभुवा २७ सावित्र्यापृच्छ्यमानायास्तत्त्वंकर्तुमिहार्हसि अशोकव्रत-
मित्येवनाम्नाख्यातंत्रिविष्टपे २८ येनचीर्णेनपौलोमिनारीदुःखंनसंस्मरेत् हरस्यंभुवोत्येवृक्षराजसनंदने २९ अस्मिंस्तु
देहरेस्तुष्टिरितिजानामिनिश्चितम् ३० इतिश्रीभ० आश्विनमा० अशोकाख्यानेसप्तविंशतितमोऽध्यायः २७ ७
शच्युवाच पुन्नागनागबकुलचंपकाद्यान्महीरुहान् परित्यज्यकथंचान्यान्रोस्मिकृतसन्निधिः १ बृहस्पतिरु० हरेण
निर्मितपूर्वमशोकाख्यव्रतशुभं लोकोपकारकरणेततोयंशिववल्लभः २ वसिष्ठउ० निर्मायवृक्षप्रवरंप्रणम्यभक्त्यार्चयि-
त्वाविधिवच्चधर्मं पप्रच्छदेवीपुनराहनाम्नादेवि शृणुत्वंविधिमस्यसर्वं ३ वाक्पतिरु० आरभ्यतद्व्रतकार्यात्रिरात्रसमुपो-
षां त्रिरात्रंदेविविख्यातमशोकतरुमूलके ४ कार्यनारीभिरमलमनोवाक्कायकर्मभिः ततःप्रदक्षिणादेवित्यष्टोत्तरशतंफलैः

५ नारिकेलैश्चखर्जूरैर्गोस्तनीभिर्दिनेदिने मंत्रेणानेनमनसापूजयंतिसदाशिवम् ६ अशोकशोकापनुदत्सर्वकामफलप्रद व्रतेनानेनचीर्णेनयथोक्तफलदोभव ७ ततस्तृतीयदिवसेसमभ्यर्च्यविधानतः महादेवंवृषयुतंवशपात्राणिकारयेत् ८ अनेनैवविधानेनयाकुर्याद्व्रतमुत्तम वैधव्यंनामयानारीपुत्रसौख्ययुताभवेत् ९ वसिष्ठउवाच बृहस्पतिमुखाच्छ्रुत्वा शचीचक्रेव्रतंशुभ शास्त्रोक्तविधिनासीतेभक्त्यादेवःसमागतः १० वृत्रहत्याविनिर्मुक्त स्तयातवापिवाञ्छितं व्रतमेतत्समाचर्य यासाध्वीचैवसुधीः ११ प्राधान्यंजायतेक्षिप्रंलोकेख्यातिर्भविष्यति व्रतमेतदशोकस्यसर्वकामफलप्रद १२ श्रीकृष्णउ॰ वसिष्ठस्यवचःश्रुत्वासीताचक्रेव्रतोत्तम रामाज्ञांसमनुप्राप्यत्वयोध्यायांचकारसा १३ सीताव्रतेकृतेतस्मिन्दुःखहीनाभवत्तदा युधिष्ठिरउ॰ अशोकस्यसमाख्यातापूजादेवविधानतः १४ कादेवतातत्रपूजानारीभिर्व्रतसिद्धये श्रीकृष्णउ॰ अशोकवृक्षेतिष्ठंतिसर्वदेवापुधिष्ठिर १५ पल्लवेषुचशारदासुशिवायाः सर्वदेवताः अशोकसंज्ञोरामःपूजनीयःसलक्ष्मणः १६ सीतयासहितोराजन्विष्णुरीशोयतोमतः पृथक्मंत्रैःपृथक्स्नानैरशोकाख्यायथाक्रम १७ राज्यश्चभरतश्रेष्ठपुराणोक्तविनतः अशोकवृक्षविहिताःशिवाद्यायेसुरोत्तमाः १८ अशोकपूजनेनापिसंतुष्टामेभवत्विह गौरीलक्ष्म्यातथेद्राण्याअरुंधत्यासीतया १९ त्वंसमाराधितःपूर्वमशोकफलदोभव अशोकवाटिकायांतेसीतातिष्ठत्स्वभावतः २० गृहाणार्घ्यंमयादत्तंसलक्ष्मणसंयुतः अग्रजसन्मुखंवीरवनेयोनुययौतदा २१ सुलक्ष्मीवर्धनगौरीलक्ष्मणपूजयाम्यह अवनीतलसंभूतेतस्ववर्णसुदरि २२ गृहाणार्घ्यमयादत्तंपूजाजनकनंदिनि लक्ष्मीस्त्वंसर्वदेवस्यविष्णोरशोमहीतले २३ अवतीर्णामयादत्तंगृहाणार्घ्यंनमोस्तुते एवंसपूज्यविधिनासर्वशोकविनाशकृत् २४ सर्वपापप्रशमनंसर्वकीर्तिविवर्द्धनम् अपुत्रयापुरापार्थपार्वत्यामंत्र॰

च॰ २५ अशोकशोकशमनंपुत्रत्वेपरिकल्पितः जातकर्मादिकृतस्त्यशोकस्यमहातरोः २६ कारितंविधिवत्तत्रतेनवृक्षोशिलोत्तम यात्रतंकुरुतेनारीपुराणोक्तविधानतः २७ अशोकस्यप्रसादेनसर्वान्कामानवाप्नुयात् सर्वोपहारान्राजेंद्रब्राह्मणायनिवेदयेत्

२८ कथामपिसमाकर्ण्ययः कुर्याद्द्विजतर्पणम् ततःसफलमाप्नोतिन्त्रवतोस्मिन्नसंशयः २९ युधिष्ठिरउ० विशेषंब्रू
हिमेदेवत्रशोकतरुपूजने येनार्चितेतरोसर्वप्राप्यतेसफलंफल ३० श्रीकृष्णउ० कथयामितरोराजन्याभिव्रतमिदंकृतम्
मनुष्यदेवगंधर्वनारीभिःपुत्रसिद्धये ३१ अनुसूयाभिपत्नीत्रत्रुरुधत्यातथैवच देवक्यासीतयाचैवद्रौपद्याचद्रभामया ३२
दमयत्याचसावित्र्याकृतन्द्रुतमुत्तमम् अशोकःपूजितःपूर्वंयथावच्छ्रुणुपार्थिव ३३ अशोकोराजतश्चैवस्फवर्णस्यतथा
शिवः तथैवकार्यौसीतासौवर्णौरामलक्ष्मणौ ३४ पूजयेद्विविधैर्मन्त्रैःपूर्वोक्तैर्नृपसत्तम अशोकपूजयेद्वृक्षंप्ररूढशु
भपल्लवैः ३५ विरूढैःसप्तधान्यैश्चगुणकैर्मोदकैःशुभैः कालोद्भवैःशुभैर्दिव्यैर्नारिकेलैःसदाडिमैः ३६ पुष्पादिनात्या-
धूपैःपूजयेत्तरुमुत्तम अशोकपांडवश्रेष्ठशोकनाशनपापहन् ३७ पितृमातृपतीनांचश्वशुराणांतथैवच अशोकत्वशोक
हरोभवसर्वत्रनःकुले ३८ इतिश्रीभ० पृथुनारदसं० आश्विन० अशोकत्रिरात्रव्रतनिरूपणंनामाष्टाविंशतितमोऽध्यायः
२९ ॐ नारदउवाच पौर्णमास्यांविशेषेणकुर्यात्कोजागरव्रतम् महालक्ष्मींसमभ्यर्च्यप्रदोषेभक्तिपूर्वक १
उपचारैरनेकैश्चपायसेनमधुसंयुतैः दिक्पालान्पूरितःपूज्यइंद्रमैरावतस्थितं २ ब्राह्मणान्पूजयेत्पश्चाद्धमाल्योपहारतः ना
रिकेलोदकंपीत्वाअक्षक्रीडासमाचरेत् ३ चंद्रिकायांतुसंस्थाप्यक्षीरभक्तिपुरःसरम् निशीथेवरदालक्ष्मीःकोजागर्तीतिभा
षिणी ४ जगत्समभ्येत्यदास्यामिलोकन्चेष्टाविलोकिनी तस्मैवित्तप्रदास्यामियोजागर्तिमहीतले ५ सर्वथैवप्रकर्तव्यंव्रतंदा
रिद्र्यभीरुभिः अत्रतेकथयिष्यामिइतिहासंपुरातनम् ६ मागधेबलितोनामब्राह्मणःकुंभसंभवः नानाविधाप्रवीणो-
सौसंध्यास्नानपरायणः ७ याचनमरणंतुल्यमन्यतेऽसौद्विजोत्तमः ग्रहागतंसगृण्हातियोवान्ययाचयेत्कचित् ८ तस्य-
भार्यामहाचंडीनित्यंकलहकारिणी मद्यगन्यःस्वर्णरूप्यालंकारादिविभूषिताः ९ नानामाल्यांबरधरापश्यद्देवांगनाइव
अहंदरिद्रस्यगृहेपतितास्मिदुरात्मनः १० लज्जामांबाधतेनित्यंज्ञातीनामुखदर्शने धिगस्तुतवविद्याधानिर्धनस्यकुलस्यच

११ एवंवदतिलोकेषुनकरोतिपतीरितम् संकल्पंकृतवत्येकंभाविपत्तद्भविष्यति १२ विपरीतंकरिष्यामियावल्लक्ष्मीःप्र-
सीदति भर्तःपाषाणबुद्ध्यंचौर्येकुरुनृपालये १३ आनीयताधनभूरिनोचेत्तताडयाम्यहम् क्षणरोदितिनाम्नातिकदाचिद्ह
दुखादति १४ साकपालंताडयतित्येवक्लेशयतेपतिं दृष्वातस्यास्तुचरितंयाचनादुःखभीतितः १५ नोवाचवचनंकिंचि-
द्यथालाभेनतोषितः एकस्मिन्श्राद्धकालेतुत्युद्विग्नोभूद्विजोत्तमः १६ एकस्मिंवत्सरेतत्रश्राद्धसामग्रिकंगृहे तयापिगृ
हिणीचैवनकरिष्यतिकिंचन १७ इत्युद्विग्नमनाविप्रोनभार्यातंनकिंचन चिंतयाविष्टमेवंतमाययौमित्रमुत्तम १८ नाम्नाग-
णपतिःख्यातस्तस्मिन्नभ्यागतेसति नोवाचपूर्ववद्वार्तांमित्रंवचनमब्रवीत् १९ भोभोललितचित्तेतंकिमर्थंचिंतयान्वितं अ
वश्यंस्वधियाःकृत्वाचिंतांतेनिर्हराम्यहम् २० ललितउवाच अधुनापितृपक्षेतुपितुःश्राद्धंसमागत् सामग्रिकंगृहेचास्ति-
विपरीतकरीप्रिया २१ कथंसंपाद्यतेश्राद्धमितिचिंतायुतोस्म्यहम् गणपतिरुo धन्योसिकृतकृत्योसिभार्यायस्येदृशीगृहे
२२ ह्रीहित्वंवैपरीत्येनभार्याकार्यंकरिष्यति ललितस्तुतथेत्युक्त्वासायंभार्यामभाषत २३ अनर्थकारिकेचंडिप स्वः श्राद्ध
कंपितुः कुत्यापितंधनंयस्मात्तदर्थंतैस्तुपातकैः २४ तस्मान्नार्हसिपाकृत्वंतथादुष्टंकरोषिचेत् ब्राह्मणायद्यूतकराः शौ-
चाचारविवर्जिताः २५ निमंत्र्यास्तेत्वयाभद्रेनोत्तमान्कदाचन् इतिभर्तृवचःश्रुत्वासंभारस्तुमहान्कृतः २६ निमंत्रिता-
श्चसद्विप्राः कालेपाकःकृतस्तथा विपरीतैश्चवाक्यैश्चश्राद्धसंपादितंतथा २७ पिंडदानंततः कृत्वाभार्यायैवाक्यमब्र-
वीत् विसृज्यपिंडपात्राणिक्षिपेद्गाजलेशुभे २८ पींडानीतास्तथेत्युक्त्वाशौचकूपेव्यचिक्षिपत् नश्चात्वाललितोदुःखी
बभूवाकुलिताननः २९ क्रोधाद्विनिर्गयोगेहात्संकल्पंकृतवानिति लक्ष्मीर्यदिप्रसन्नास्यात्तदान्नंभक्षयाम्यहं ३० नावत्क
दफलाहारीवनमध्येवसाम्यहं इतिसंकल्प्यविप्रोसौगहनेनिर्जनेवने ३१ एकधर्मोनदीतीरेवृक्षवल्कलधारकः विंशद्दिनानि-
न्यवसद्गतार्द्रपूर्णिमा ३२ कालीवशसमुद्भूतानागकन्याःसुलोचनाः निवसंतिवनेतस्मिन्व्रतचक्रुःसमाप्तये ३३ श्वेती-

कृतंतुस्कधयागृहंचंद्रप्रभोपमं मंडलानिविचित्राणिनानापिष्टैः कृतानिच ३४ पंचामृतानिरत्नानिदर्पणाच्छादनानिच स्थापयि
त्वेंदिरापूजा कृतानाभिःप्रयत्नतः ३५ एवंतुप्रथमोयामोबालाभिर्गमितस्तदा आरब्धंततोद्यूतंतुर्यंतास्कनलेभिरे ३६ चतुर्भि
रूक्विनाक्षाणांक्रीडनंनैवजायते तस्मान्मृग्यस्तुरीयस्तुविचार्यैवंविनिर्गताः ३७ कन्यकास्तुनदीतीरेददृशुर्ललितंद्विजम्
ज्ञात्वातंसाधुचरितंसच्चित्तंचसुखाकृतेः ३८ उचावचवचनंचारुद्विजकोसिसमागतः एह्यद्य क्रीडितुद्यूतंलक्ष्मीप्रीतिकरंपरं
३९ इत्यंतद्वचनंश्रुत्वाललितोवाक्यमब्रवीत् द्यूतेनक्षीयतेलक्ष्मीर्द्यूताद्धर्मोविनश्यति ४० मुग्धवद्वदसेकिंत्वंकथंलक्ष्मीः
प्रसीदति कन्योवाच भाससेत्वंपंडितवत्कर्मतेस्तिचमूर्खवत् ४१ ईषस्यशुक्लपूर्णायांद्यूतेलक्ष्मीःप्रसीदति द्यूतक्रीडांतु
कृत्वैवकौतुकंपश्यमंदिरे ४२ इत्युक्तासौतयानीतःक्रीडार्थंस्वस्यमंदिरे दत्वातस्मैनारिकेलजलंभक्ष्यादिकंतथा ४३ आर
ब्धंचततोद्यूतंश्रीलक्ष्मीःप्रियतामिति लापयित्वानुरत्नानिकन्याभिर्ब्राह्मणेननु ४४ कौपीनंलापितंस्वीयंताभिर्निर्जितमेव-
तत् ब्राह्मणःक्रोधसंयुक्तः किंकर्तव्यंमयाधुना ४५ उपवीतंलापयित्वाननःस्वीयंकमंडलुम् लापयित्वैवनिश्चित्यउपवी
तंललापसः ४६ नाभिर्जितंचनदृपिशरीरंलापितंस्वयम् ततोऽर्धरात्रेसंजातेलक्ष्मीनारायणावुभौ ४७ आगतौलो-
कचरितंद्रष्टुंविप्रंददर्शतुः उपवीतंबिकौपीनंचिंतयांतिकृशींकृतम् ४८ उवाचवचनंविष्णुः शृणुत्वंपद्मलोचने तवव्रतंकृ
तंविप्रःकथंजातःसचिंतकः ४९ तस्मादेनंकुरुक्षिप्रंलक्ष्मीवंतस्करोचितम् इतिविष्णुवचःश्रुत्वापद्मयासोकदाक्षतः ५०
बलान्वितहरोजातस्तत्कालेमदनोपमः ततःकामेनसंविद्धास्तास्त्रियोराजकन्यकाः ५१ विप्रायवचनंप्रोचुःशृणुविप्रतपोधन य-
द्यस्माभिर्जितत्वंचेद्भर्तास्माकंभवस्वंभो ५२ वयंत्वयाजिताश्चेच्चयथेच्छसितथाकुरु इतितद्वचनंश्रुत्वातथामन्येसचद्विजः ५३
क्रीडनात्ताजिताःकन्यागांधर्वेणविवाहिताः तासांरत्नानितांश्चापिगृहीत्वास्वगृहंययौ ५४ प्राप्तचंडीतिरस्कारान्ममेदंभाग्यमु
त्तमं तस्मात्संमानिताचंडीसापिप्रीताबभूवह ५५ चकारस्वामिनश्चाज्ञामित्थंलक्ष्मीव्रतंहिदं एवंलक्ष्मीव्रतंकृत्वासदरिद्री-

नदुःखभाक् ५६ कथांश्रुत्वाविधानेनव्रतस्यापिफलंलभेत् ५७ एतद्व्रतंप्रकर्तव्यमाश्विनस्नानतत्परैः विपुलांश्रियमाप्नोति
नात्रकार्याविचारणा ५८ इतिश्रीभविष्योत्तरपुराणेआश्विनमासमाहात्म्येएकोनत्रिंशोऽध्यायः २९ ॥ पृथुरुवाच
पुनःकथयमेब्रह्मन्माहात्म्यमाश्विनस्यतु तद्याफलश्रुतिंपुण्याकृपांकृत्वादयानिधे १ नारदउवाच शृणुताराजशार्दूलमाहा
त्म्यस्यफलश्रुतिः यांश्रुत्वामुच्यतेजंतुःपापेभ्योनात्रसंशयः २ इहलोकेसुखंसाप्यजन्मजन्मांतरेषुच तत्सर्वंनाशमायातिमास-
माहात्म्यकीर्तनात् ३ कृतेतुतपसासिद्धिस्त्रेतायांज्ञानतःफलं द्वापरेयज्ञतपसापुराणश्रवणात्कलौ ४ कलौनास्त्येवनास्त्ये
वपुराणश्रवणात्परम् ब्राह्मणक्षत्रियैर्वैश्यैःस्त्रीभिःशूद्रादिभिर्नरैः ५ प्रातःस्नानप्रकर्तव्यंपुराणश्रवणंतथा इषेमासेशु
कर्तव्यंनरैःसर्वार्थसाधकैः ६ नकरिष्यतियोमोहात्स्नानंदानंकलौनरः तेषांनिरर्थकंजन्मभर्तांऽइवस्वसंततेः ७ जन्मजन्मांतरेदी
र्घैःकुजन्मस्यापियेनराः अज्ञानतःश्रवणतोमुक्तायांतिपरांगतिं ८ अस्मिन्नर्थेपुरापृष्टःऋषिणाकमलासनः ब्रह्मोवाच शृ
णुनारदतेवक्ष्मिकथांपापहरांशुभां ९ महोदयपुरेकश्चिच्चंद्रकांतोभवन्नृपः कुबेरइवसपत्यासर्वमान्योनिथिप्रियः १० कस्मि
श्चित्समयेराजामृगयार्थंवनंगतः जघानश्वापदमृगान्मध्यान्हेद्युमणौसति ११ तृषयापीडिताःसर्वेददृशुःसरउत्तमं जगामत्वर
याराजासैनिकैःपरिवारितः १२ तस्मिन्सरोवरेदृष्ट्वाजलक्रीडारताःस्त्रियः स्त्रियऊचुः वरंत्वहीनावयंराजन्लज्जयापयसि-
स्थिताः १३ नग्नावलोकनेदोषंकथयंतिविचक्षणाः इत्यश्रुत्वावचस्तासांसंजातोमदनातुरः १४ आराद्विलोकयंतिस्मकेचिद्वृक्षंस
मुद्यताः तत्क्षणाच्छापितास्ताभिर्यूयंवृक्षाभविष्यथ १५ तदातेवृक्षतांप्राप्तामुनिपत्नीप्रकोपनः कालेनबहुनातत्रमुनयः
समुपागताः १६ दृष्ट्वासरोवरंदिव्यंवृक्षच्छायासमन्वितं कर्तुंतदाश्विनेस्नानंप्रत्यहंकर्तुमुद्यताः १७ तत्रस्नानंप्रकर्तव्यंपुराण
श्रवणंतथा तत्रैवकौतुकंजातंतच्छृणुध्वंद्विजोत्तमाः १८ तत्राश्विन्यांपौर्णिमायांप्रातःस्नात्वायथाविधि समयंश्रवणंकृत्वा-
पूजयित्वासरस्वतीं १९ ययाचवाचकंपूज्ययावद्वृत्तमितस्ततः तदानीमेवसकलायथापूर्वंस्थिताभवन् २० सराजासैनिकाः

सर्वेरुक्तवंतोब्राह्मणान्मुहुः ऋषिस्त्रीभिर्वयंशमावृक्षयोनिमुपागताः २१ मासमाहात्म्यश्रवणान्मुक्तयामोनिजंगृहम् एव मुक्तागताःसर्वेस्नानमाहात्म्यमुत्तमम् २२ कृत्वाद्विजवराःसर्वेययुर्दिव्यांपरांगतिम् सूतउवाच मासस्नानंप्रकर्तव्यं पुराणश्रवणंतथा २३ समग्रमर्धमर्द्धंवाश्लोकंश्लोकार्द्धमेववा पुराणपुस्तकंपूज्यंवाचकंपूजयेत्ततः २४ वस्त्रालंकरणैश्चा पिपूजयेदुपचारकैः पयस्विनींसवत्सांगांदद्याद्व्यासायभक्तितः २५ सर्वतस्यगृहेनेयंगीतवाद्यपुरःसरम् पदमेकाश्वमे धस्यफलंतस्मान्नसंशयः २६ स्त्रीभिःपूजाप्रकर्तव्याहरिद्राकुंकुमादिभिः व्यासेनसहगंतव्यंतीर्थयात्रासमंफलम् २७ शक्तिहीनःसमप्यंगच्छंश्चपरमादरात् पुराणश्रवणंकृत्वानपूजयतिवाचक २८ नतेनसहयोगच्छेन्नसन्मानंकरोतियः सत्तंधोबधिरोदीनोदरिद्रोजन्मजन्मनि २९ नपुराणफलंतस्यविधिहीनस्यभाषिणः तद्दिनेमधुरमश्नीयाद्यथाशक्तिद्विजैः ३० स्त्रवासिन्यःकुमारीश्चश्रभावेयुग्मभोजनम् व्यासेनसहभोक्तव्यंपुराणश्रवणेच्छुभिः ३१ इतिश्रीभविष्योत्तर पुराणेपृथुनारदसंवादेआश्विनमासमाहात्म्येफलश्रुतिवर्णननामत्रिंशोऽध्यायः ३० ७ इतिश्रीज्योतिर्विदुलाव तंसव्यंकटरामात्मजहरिकृष्णाविनिर्मितेबृहज्ज्योतिषार्णवेऽष्टमेधर्मस्कंधेचतुर्थेमासस्तबकेआश्विनमासमाहात्म्य-सप्तमंसमाप्तम् ७ श्रीसीतारामचंद्रोजयति श्रीकृष्णार्पणमस्तु श्रीरस्तुशुभम्

यह आश्विनमासमाहात्म्य मुंबईमें पं॰ श्रीधरशिवलालके प्रज्ञायुक्तज्ञानसागरछापखानामें छाप्यो॰ सं॰१९४५ शा॰१८१० चैत्रशुक्ल ११

इतिश्रीमासस्तबकेआश्विनमाहात्म्यसमाप्तम्